

Možnosti využití improvizovaných obranných prostředků ve vybrané instituci

Bc. Marie Hédervári

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

Ústav elektroniky a měření

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Marie Hédervári
Osobní číslo: A23358
Studijní program: N1032A020003 Bezpečnostní technologie, systémy a management
Specializace: Bezpečnostní management
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Možnosti využití improvizovaných obranných prostředků ve vybrané instituci
Téma práce anglicky: Possibilities of Using Improvised Means of Defense in a Selected Institution

Zásady pro vypracování

- Uvedte základní terminologii a nezbytnou teorii.
- Analizujte možnosti improvizované obrany.
- Popište současný stav ve vybrané instituci.
- Provedte kategorizaci prostor podle účelu a charakteru využití a popište běžně přítomné předměty v jednotlivých kapitolách.
- Navrhněte manuál s postupy obrany proti násilnému útočníkovi s využitím improvizovaných obranných prostředků.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KALVACH, Zdeněk. *Základy ochrany měkkých cílů – metodika (1. verze)*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/terorismus-web-dokumenty-metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>. [cit. 2024-10-23]
2. *Bezpečnostní plán měkkého cíle, aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. 2019. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/bezpecnostni-plan-mekkeho-cile-nove-2-b2-samostatne-strany-pdf.aspx>. [cit. 2024-10-24]
3. KOPECKÁ, Kateřina. *Improvizované obranné prostředky pro osobní bezpečnost žen*. Bakalářská práce, vedoucí Kotková, Dora. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta aplikované informatiky, Ústav bezpečnostního inženýrství, 2023. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/54459>
4. LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management II*. Zlín: VeRBuM, 2012. ISBN 978-80-87500-19-4.
5. KALVACH, Zdeněk a VANGELI, Benedikt. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle, aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. 2018. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>. [cit. 2024-10-24]

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Dora Kotková, PhD.**
Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce: **29. listopadu 2024**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. května 2025**

doc. Ing. Jiří Vojtěšek, Ph.D. v.r.
děkan

Ing. Milan Navrátil, Ph.D. v.r.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 29. listopadu 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Práce se zabývá analýzou dostupných možností improvizované obrany proti násilnému útočníkovi ve vztahu momentální přítomnosti obránce ve vybrané instituci. Nejprve jsou analyzovány místnosti a prostory, ve kterých se může obránce nacházet. Ty jsou následně rozčleněny do kategorií dle charakteristiky využití prostoru a předmětů, které se zde nejčastěji nacházejí. Na základě kategorizace je zpracován manuál s možnými postupy obrany vůči násilnému útočníkovi s využitím improvizovaných obranných prostředků, které se v daném místě pravděpodobně nachází.

Klíčová slova: bezpečnost, obrana, improvizované prostředky, násilný útok, měkké cíle

ABSTRACT

The thesis focuses on analyzing the available options for improvised defense against a violent attacker in relation to the defender's current presence within a selected institution. First, the rooms and spaces where the defender may be located are analyzed. These areas are subsequently categorized based on the characteristics of their use and the objects most commonly found there. Based on this categorization, a manual is developed outlining possible defense procedures against a violent attacker using improvised defensive tools likely present in the given environment.

Keywords: security, defense, improvised means, violent attack, soft targets

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce Ing. Doře Kotkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, její čas a podporu, kterou mi věnovala nejen během zpracování práce. Mé poděkování patří také Ing. Lukáši Kotkovi za ochotu a pomoc při tvorbě praktické části, stejně jako mým spolužákům, kteří mi pomohli s fotodokumentací.

Největší poděkování patří mé rodině a přátelům za jejich neustálou podporu a povzbuzení během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Prohlašuji, že při tvorbě této práce jsem použila nástroj generativního modelu AI ChatGPT, dostupné z: <https://chatgpt.com/> za účelem kontroly gramatiky a stylistiky textu. Po použití tohoto nástroje jsem provedla kontrolu obsahu a přebírám za něj plnou zodpovědnost.

OBSAH

ÚVOD.....	13
I TEORETICKÁ ČÁST	15
1 TERMINOLOGIE	16
1.1 BEZPEČNOST	16
1.2 SEBEOBRANA	16
1.3 ZBRANĚ.....	16
1.4 OBRANA A OCHRANA	17
1.5 OBRANNÉ PROSTŘEDKY	17
1.6 IMPROVIZOVANÉ OBRANNÉ PROSTŘEDKY	18
1.8 AMOK.....	18
1.9 FYZICKÁ BEZPEČNOST	18
1.10 SHRUTÍ KAPITOLY	19
2 LEGISLATIVA	20
2.1 TRESTNÍ ZÁKONÍK	20
2.1.1 Krajiní nouze § 28	20
2.1.2 Nutná obrana § 29	20
2.2 OBČANSKÝ ZÁKONÍK.....	21
2.2.1 Svépomoc § 14.....	21
2.2.2 § 2904 Nutná obrana a § 2905 Krajiní nouze.....	22
2.3 TRESTNÍ ŘÁD.....	22
2.3.1 Zadržení osoby podezřelé § 76	22
2.4 SHRUTÍ KAPITOLY	23
3 IMPROVIZOVANÉ PROSTŘEDKY OBRANY A JEJICH POUŽITÍ.....	24
3.1 CITLIVÉ BODY NA TĚLE	25
3.1.1 Hlava	25
3.1.2 Střed těla a dolní končetiny	26
3.2 PŘÍKLADY POUŽITÍ IMPROVIZOVANÝCH PROSTŘEDKŮ K OBRANĚ	26
3.3 SHRUTÍ KAPITOLY	28
4 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ PRO ŠKOLY	29
4.1 VYMEZENÍ MĚKKÝCH CÍLŮ	29
4.2 ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ	30
4.3 VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÝCH CÍLŮ	31
4.4 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN MĚKKÉHO CÍLE	33
4.6 DOPORUČENÁ BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ.....	35

4.6.1	Fyzická ostraha.....	35
4.6.2	Systém technické ochrany	35
4.6.3	Režimová opatření.....	36
4.6.4	Vzdělávání zaměstnanců i žáků	36
4.6.5	Metoda Run – Hide – Fight.....	37
4.7	SHRNUTÍ KAPITOLY	38
5	OZBROJENÉ ÚTOKY NA ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE	39
5.1	STŘELBA NA FILOZOFICKÉ FAKULTĚ UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE	39
5.2	ÚTOK NA OBCHODNÍ AKADEMII VE ŽDÁRU NAD SÁZAVOU	39
5.3	ÚTOK NA UČILIŠTI OHRADNÍ V PRAZE.....	40
5.4	ÚTOK NA GYMNÁZIUM V RAKOVNÍKU	40
5.5	ÚTOK NA UČILIŠTI VE SVITAVÁCH.....	40
5.6	ÚTOKY NA ŠKOLÁCH VE SVĚTĚ.....	41
5.7	SHRNUTÍ KAPITOLY	42
II	PRAKTICKÁ ČÁST	43
6	OBECNÝ POPIS VYBRANÉ INSTITUCE A ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU ZABEZPEČENÍ.....	44
6.1	POPIS VYBRANÉHO OBJEKTU	45
6.2	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU ZABEZPEČENÍ.....	45
6.2.1	Systémy technické ochrany	45
6.2.2	Režimová opatření.....	47
6.2.3	Fyzická ostraha.....	48
6.2.4	Zamyšlení a zhodnocení zabezpečení	48
6.3	SHRNUTÍ KAPITOLY	49
7	KATEGORIZACE PROSTOR.....	50
7.1	VÝUKOVÉ PROSTORY	50
7.1.1	Seminární místnosti.....	50
7.1.2	Přednáškové místnosti	52
7.1.3	Odborné učebny	53
7.2	ADMINISTRATIVNÍ PROSTORY	55
7.3	CHODBY A SCHODIŠTĚ	56
7.4	SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ (TOALETY)	57
7.5	SHRNUTÍ KAPITOLY A PŘEHLED NEJVYUŽÍVANĚJŠÍHO VYBAVENÍ	58
8	MANUÁL S POSTUPY OBRANY PROTI NÁSILNÉMU ÚTOČNÍKOVÍ S VYUŽITÍM IMPROVIZOVANÝCH PROSTŘEDKŮ.....	61
8.1	SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI	63
8.1.1	Shrnutí – seminární místnosti.....	69
8.2	PŘEDNÁŠKOVÉ MÍSTNOSTI.....	70

8.2.1	Shrnutí – přednáškové místnosti	76
8.3	ODBORNÉ MÍSTNOSTI	77
8.3.1	Shrnutí – odborné místnosti	80
8.4	ADMINISTRATIVNÍ MÍSTNOSTI	81
8.4.1	Shrnutí – administrativní místnosti	89
8.5	CHODBY A SCHODIŠTĚ	91
8.5.1	Shrnutí – chodby a schodiště.....	95
8.6	TOALETY	96
8.6.1	Shrnutí – toalety	99
8.8	SHRUTÍ MANUÁLU	102
ZÁVĚR		106
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		108
SEZNAM OBRÁZKŮ		114
SEZNAM TABULEK.....		117
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		118

ÚVOD

Pocit bezpečí je nedílnou součástí každodenního života a zásadně ovlivňuje kvalitu našeho fungování ve společnosti. V posledních letech lze zaznamenat nárůst počtu násilných útoků, což zvyšuje potřebu věnovat větší pozornost otázkám bezpečnosti a připravenosti. Prostředí, ve kterých se každodenně pohybujeme, se na první pohled jeví jako bezpečná, avšak i tato místa se mohou v okamžiku stát ohroženými. K násilným útokům dochází prakticky kdekoliv, a to bez předchozího varování. Nejde například jen o prostředí nočních ulic, ale také o školy, nákupní centra, zdravotnická zařízení nebo jiná místa označovaná jako měkké cíle.

Bezpečnost jednotlivce v těchto prostředích závisí nejen na technických, organizačních a režimových opatřeních, ale také na osobní připravenosti a schopnosti improvizace. Právě ve chvílích, kdy dojde k náhlému útoku, se mohou tyto faktory stát rozhodujícím prvkem, který ovlivní, zda dojde k úspěšnému odvrácení útoku, získání času k útěku nebo přivolání pomoci.

Improvizace sehrává důležitou roli tehdy, když se člověk ocitne tváří v tvář bezprostřednímu nebezpečí, které nejde odvrátit jinak než obranou, a současně nemá k dispozici žádné klasické obranné prostředky, jako je například obranný sprej. Obrana v této situaci závisí na využití běžných předmětů, které se nacházejí v okolí a mohou při správném, rozhodném a rychlém použití sloužit jako účinné prostředky k odražení útoku.

Tato diplomová práce je zaměřena na vybranou školu, ve které zkoumá možnosti využití improvizovaných prostředků v případě násilného útoku, kdy všechny předchozí možnosti, jako je útek a úkryt, byly vyčerpány, a poslední šancí na přežití je aktivní obrana. Práce se soustředí na identifikaci a kategorizaci jednotlivých prostor školy, popsání jejich vybavení a určení, které běžně dostupné předměty lze v případě násilného útoku k obraně použít.

Teoretická část vysvětluje základní pojmy související s tématem práce a popisuje legislativní rámec, který vymezuje hranice jednání v mezích zákona. Vysvětleny jsou také improvizované prostředky a jejich použití v případě útoku.

Praktická část práce se soustředí na konkrétní školu, která je analyzována z hlediska vybavení a prostorového uspořádání. Výsledkem je přehledný manuál s možnými postupy obrany a popisem vhodných improvizovaných prostředků, které se v dané místnosti nachází. Pro lepší vizualizaci jsou modelové situace zpracované pomocí fotodokumentace.

Cílem této diplomové práce je nejen shrnutí teoretických poznatků a legislativního rámce, ale především vytvoření praktického manuálu, který může sloužit jako podpůrný materiál nejen pro školy, ale i pro jiná zařízení, která se chtějí připravit na možnosti improvizované obrany proti ozbrojenému útočníkovi.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGIE

Tato kapitola se věnuje vysvětlení základních pojmů, které jsou důležité pro pochopení celé práce. Cílem je vymezit základní termíny spojené s bezpečností a ochranou před útokem.

1.1 Bezpečnost

Bezpečnost je stav, kdy jsou možná nebezpečí a rizika snížena natolik, že nepředstavují vážné ohrožení života, zdraví, majetku jednotlivců či organizací. Pro zvládnutí a udržení tohoto stavu je třeba mít k dispozici vhodné prostředky, jako například technická, personální a režimová opatření, a zároveň být připraven hrozby rozpoznat, vyhodnotit a včas na ně reagovat. [1][2] Pro porozumění definice je důležité vysvětlit dva zmíněné pojmy:

- **Hrozba** je jakýkoli jev, situace, osoba nebo faktor, který má potenciál způsobit škodu nebo narušení chráněného zájmu. Může jít například o násilný útok, požár nebo technickou poruchu.
- **Riziko** je pravděpodobnost, že k dané hrozbě skutečně dojde, a zároveň míra jejích možných dopadů. [2]

1.2 Sebeobrana

Sebeobrana je činnost, jejímž cílem je efektivně reagovat na bezprostřední ohrožení ze strany útočníka a tím chránit život, zdraví nebo jiný zákonem chráněný zájem sebe či druhých osob. [1] V praxi se sebeobrana projevuje snahou odvrátit, zablokovat či přerušit útok pomocí různých technik nebo dostupných prostředků. Může mít podobu úhybů, bloků, protiútoků, znehybnění útočníka nebo úniku z místa ohrožení. [3]

Sebeobrana však není výhradně o fyzické konfrontaci. Uplatňována může být také ve formě verbální sebeobrany, tedy snahy zmírnit napětí, ovlivnit chování útočníka slovním vyjádřením odporu nebo výzvou k ukončení jednání dříve, než dojde k fyzickému střetu. Důležitou roli přitom sehrává psychická připravenost, schopnost zachovat klid, vyhodnotit situaci a zvolit přiměřený a účinný postup. [3]

1.3 Zbraně

Zbraň je prostředek „*primárně zkonstruován k útoku na život člověka*“. [4] Jejím účelem je cílené působení na cíl, a to buď v rámci útočné nebo obranné reakce.

Podle své konstrukce a způsobu použití lze zbraně rozdělit do třech základních kategorií:

- Střelné zbraně – působí na cíl vystřelením projektilu pomocí mechanické, plynové nebo chemické energie. Jde například o pistole, pušku či luk. [5]
- Chladné zbraně – působí na cíl přímým fyzickým kontaktem bez použití střeliva. Do této kategorie se řadí zbraně řezné (např. nůž) a bodné (např. dýka). [4]
- Speciální zbraně – působí na cíl chemickým, akustickým nebo seismickým efektem. [5]

1.4 Obrana a ochrana

Tyto dva pojmy se liší ve způsobu reakce na útok nebo jakékoliv nebezpečí. Obrana představuje aktivní reakci na probíhající nebo hrozící útok. Pod touto reakcí si lze představit fyzický zásah nebo použití různých obranných prostředků, jako jsou obušky, obranné spreje nebo improvizované prostředky. [1]

Oproti obraně tvoří ochrana pasivní reakci na protiprávní útok. Cílem ochrany je zabránit vzniku škodlivé události nebo minimalizovat její dopady pomocí preventivního opatření nebo technických a ochranných prostředků, jako jsou zámky, štíty nebo přilba. [1][2][4]

1.5 Obranné prostředky

Obranné prostředky představují různé nástroje a prostředky, které se dají použít k odvrácení útoku. Může jít jak o typické předměty k tomuto určené, tak i o předměty improvizované. Mezi předměty konstruované k obranné činnosti lze zařadit například:

- úderné prostředky – kubotan, obušek,
- chemické prostředky – obranný sprej,
- světelné prostředky – svítilny s intenzivním paprskem,
- elektrické prostředky – elektrický paralizér,
- akustické prostředky – osobní alarm,
- poutací prostředky – kovová a plastová pouta. [4]

1.6 Improvizované obranné prostředky

Improvizované prostředky jsou běžně dostupné předměty, které se dají v případě potřeby použít k odvrácení útoku, přestože však nebyly původně konstruovány ani určeny k obrannému účelu. [3] Jejich efektivita spočívá v rychlé dostupnosti a schopnosti jedince improvizovat v prostředí, kde nelze využít standardní obranné prostředky.

1.7 Aktivní útočník

Aktivní útočník, často označovaný také jako aktivní střelec, je osoba nebo skupina pachatelů, která úmyslně a bez varování útočí na ostatní osoby s cílem způsobit co největší počet zranění či obětí. [2] Jak už název aktivní střelec naznačuje, často používané zbraně jsou v tomto případě střelné. Nemusí tomu však být vždy, jednat se může i o zbraně chladné či výbušniny.

Typickými znaky takového pachatele bývá vysoká míra agrese, nepředvídatelnost chování a rychlý průběh útoku. Motivace může vycházet například z osobních problémů, msty, psychických poruch, nenávistného přesvědčení nebo ideologických důvodů. [6]

1.8 Amok

Tento pojem označuje situaci, při níž aktivní útočník vyjadřuje náhlé, intenzivní a nekontrolované násilné chování směřující k útoku na osoby s cílem způsobit co největší škody. [6] Útočník tento typ útoku neplánuje, jedná impulzivně a směřuje ho na veřejně přístupná místa s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům. Jedná se o tzv. měkké cíle, kterými jsou například školy, obchodní centra či úřady. [7]

V současnosti se pojem Amok používá i jako označení při cvičeních složek integrovaného záchranného systému pro modelaci situace útoku. Název vychází z oficiální typové činnosti STČ – 14/IZS, která popisuje standardní postupy zasahujících složek. Tento druh cvičení je důležitý z hlediska náročnosti jak fyzické, tak i psychické a vyžaduje rychlou a koordinovanou reakci všech složek IZS. [8]

1.9 Fyzická bezpečnost

Fyzická bezpečnost představuje soubor opatření, jejichž cílem je zabránit neoprávněnému vstupu do chráněných prostor a zároveň chránit majetek i zdraví osob před násilím nebo

jiným škodlivým jednáním. [9] V rámci fyzické bezpečnosti lze rozlišit tři základní složky, a to režimová opatření, fyzickou ostrahu a technickou ochranu.

Režimová opatření jsou chápána jako soubor pravidel a předpisů, které určují, kdo má přístup do konkrétních prostor, v jakém čase a za jakých podmínek. [1] Může se jednat například o povolení vjezdu vozidel či kontrolu pohybu zaměstnanců.

Fyzická ostraha zajišťuje bezpečnost pomocí přítomnosti vyškolených osob, které kontrolují dodržování stanovených pravidel a jsou schopny v případě potřeby zasáhnout. Tuto činnost vykonávají například bezpečnostní služby. Tento způsob ochrany patří mezi velice účinné díky okamžité lidské reakci, ale z hlediska nákladů představuje výraznou finanční zátěž. [1]

Technická ochrana představuje soubor mechanických zábranných systémů a elektronických bezpečnostních prvků, mezi které lze zařadit také prvky požární ochrany. Cílem tohoto typu ochrany je podpořit režimová opatření a fyzickou ostrahu, a současně odradit či zpomalit narušitele. Mezi mechanické zábranné systémy, které brání fyzickému průniku do chráněných prostor, patří například ploty, dveře či zámky. Elektronické prvky, jako jsou kamerové systémy nebo poplachové zabezpečovací a tísňové systémy, poté slouží k přímé detekci narušení a řízení přístupu. [1]

1.10 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola definuje základní pojmy důležité pro pochopení tématu bezpečnosti a ochrany před útokem. Zmíněné termíny tvoří teoretický rámec práce a jsou nezbytné pro pochopení problematiky ochrany, obrany a fyzického zajištění prostoru.

Postupně jsou vysvětleny pojmy jako bezpečnost, sebeobrana, rozdíl mezi obranou a ochranou, a také přehled zbraní a obranných prostředků včetně možností improvizace. Závěrečná část se následně věnuje charakteristice aktivního útočníka, pojmu Amok a prvkům fyzické bezpečnosti.

2 LEGISLATIVA

Tato kapitola se zabývá základními právními ustanoveními České republiky, která upravují situace, kdy může jednotlivec zasáhnout do práv jiných osob, zejména při obraně sebe nebo majetku.

2.1 Trestní zákoník

Trestní zákoník vymezuje skutkové podstaty trestných činů, ale zároveň stanovuje i okolnosti, za nichž je jednání, které by jinak naplňovalo znaky trestného činu, beztrestné. Mezi tyto okolnosti patří také nutná obrana a krajní nouze, která zde bude vysvětlena. [10]

2.1.1 Krajní nouze § 28

Krajní nouze nastává tehdy, když se člověk ocitne v situaci, kdy je bezprostředně ohrožen jeho život, zdraví, majetek nebo jiná zákonem chráněná hodnota a neexistuje jiná možnost, jak tomuto nebezpečí čelit než jednáním, které by jinak bylo považováno za trestný čin. Pokud je takové jednání přiměřené, tedy způsobený následek není stejně závažný nebo závažnější než následek nebezpečí, které se odvrací, zákon toto jednání nepovažuje za trestné. Například může jít o situaci, kdy někdo způsobí škodu na cizím majetku, aby tím zabránil vážnému ohrožení zdraví či života.

Příkladem může být situace, kdy jde kolemjdoucí okolo zaparkovaného auta, které stojí na přímém slunci. Všimne si, že uvnitř leží malé dítě, které nereaguje a je zjevně v ohrožení života v důsledku přehřátí. Jelikož není jiná možnost, jak dítěti okamžitě pomoci, tak rozbije okno a dítě z vozidla vyprostí. I když kolemjdoucí způsobil škodu na cizím majetku, šlo o jednání v krajní nouzi, jelikož bylo nutné bezodkladně odvrátit přímo hrozící nebezpečí života dítěte.

Přesné znění § 28 trestního zákoníku: „Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“ [10]

2.1.2 Nutná obrana § 29

Nutná obrana je situace, kdy se člověk brání proti přímo hrozícímu nebo probíhajícímu útoku na svůj nebo cizí zákonem chráněný zájem, jako je život, zdraví, osobní svoboda nebo

majetek atd. Obrana je přípustná i tehdy, pokud by takové jednání naplňovalo znaky trestného činu, například ublížení na zdraví. Aby však byla nutná obrana v mezích zákona, nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Může se jednat například o případ, kdy se žena při večerní cestě domů brání proti muži, který ji chytil a pokusil se ji vtáhnout do auta. Ve snaze ochránit samu sebe ho udeří do obličeje a uteče. Pokud by mu tím způsobila zranění, jednalo by se o nutnou obranu, která by vylučovala protiprávnost jejího jednání.

Přesné znění § 29 trestního zákoníku: „*Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.*“ [10]

2.2 Občanský zákoník

Občanský zákoník upravuje soukromoprávní vztahy mezi osobami, včetně ochrany jejich práv a majetku. Na rozdíl od trestního zákoníku, který řeší trestní odpovědnost, občanský zákoník se zabývá především odpovědností za škodu a možnostmi právní obrany v mezích občanského práva. Do těchto ustanovení spadá i institut svépomoci a úprava odpovědnosti za škodu způsobenou při nutné obraně nebo v krajní nouzi. [11]

2.2.1 Svépomoc § 14

Svépomoc je způsob, jak si člověk může v krajní situaci sám chránit svá práva, pokud není čas čekat na zásah příslušného orgánu. Lze ji použít tehdy, je-li právo bezprostředně ohroženo a pomoc veřejné moci, například policie, by přišla pozdě. Zároveň však platí, že takový zásah musí být přiměřený, tedy odpovídat závažnosti situace a sloužit pouze k obraně, nikoliv k útoku.

Přesné znění § 14 odstavce 1 a 2 občanského zákoníku: „*(1) Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.*

(2) Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.“ [11]

2.2.2 § 2904 Nutná obrana a § 2905 Krajní nouze

Občanský zákoník upravuje i případy, kdy někdo způsobí jinému škodu na majetku v rámci nutné obrany nebo krajní nouze. Tyto situace se liší od trestního práva tím, že neřeší otázku viny, ale otázku náhrady škody, tedy zda osoba, která škodu způsobila, bude muset tuto újmu nahradit.

Přesné znění § 2904 občanského zákoníku: „*Kdo odvrací od sebe nebo od jiného bezprostředně hrozící nebo trvající protiprávní útok a způsobí přitom útočníkovi újmu, není povinen k její náhradě. To neplatí, je-li zjevné, že napadenému hrozí vzhledem k jeho poměrům újma jen nepatrná nebo obrana je zcela zjevně nepřiměřená, zejména vzhledem k závažnosti újmy útočníka způsobené odvracením útoku.*“ [11]

Přesné znění § 2905 občanského zákoníku: „*Kdo odvrací od sebe nebo od jiného přímo hrozící nebezpečí újmy, není povinen k náhradě újmy tím způsobené, nebylo-li za daných okolností možné odvrátit nebezpečí jinak nebo nezpůsobí-li následek zjevně stejně závažný nebo ještě závažnější než újma, která hrozila, ledaže by majetek i bez jednání v nouzi podlehl zkáze. To neplatí, vyvolal-li nebezpečí vlastní vinou sám jednající.*“ [11]

2.3 Trestní řád

Trestní řád upravuje postup orgánů činných v trestním řízení, a to od zahájení úkonů trestního řízení až po výkon rozhodnutí. Zároveň obsahuje i taková ustanovení, která v určitých situacích umožňují zasáhnout i běžným občanům, například tehdy, pokud jsou svědky trestné činnosti. [12]

2.3.1 Zadržení osoby podezřelé § 76

Podle § 76 odstavce 2 může osobu přistiženou při trestném činu nebo bezprostředně poté zadržet nejen policie, ale její osobní svobodu může omezit také kdokoli jiný. Takový zásah je přípustný, pokud je nutné zabránit útěku, zjistit totožnost pachatele nebo ochránit důkazy. Následně musí být tato osoba ihned předána policii, případně je nutné neprodleně oznámit její omezení svobody.

Přesné znění § 76 odstavce 2 trestního řádu: „*Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; Příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu*

útvary ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení svobody bez odkladu oznámit.“ [12]

2.4 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola se věnuje legislativě, která upravuje situace, kdy může jednotlivec oprávněně zasáhnout do práv jiné osoby, zejména při ochraně života, zdraví nebo majetku. Vychází z trestního zákoníku, který definuje nutnou obranu a krajní nouzi jako okolnosti vylučující protiprávnost, dále z trestního řádu, jenž za určitých podmínek umožňuje zadržení osoby podezřelé běžným občanem, a také z občanského zákoníku, který upravuje svépomoc a odpovědnost za škodu způsobenou při nutné obraně nebo v krajní nouzi.

3 IMPROVIZOVANÉ PROSTŘEDKY OBRANY A JEJICH POUŽITÍ

V případě náhlého fyzického útoku, kdy obránce nemá přístup ke standardním obranným prostředkům, může být jedinou možností obrany využití běžných předmětů nacházejících se v okolí. Tento typ prostředků se označuje jako improvizované. Přestože nebyly původně určeny k obrannému účelu, mohou při správném použití výrazně zvýšit šanci na odvrácení útoku, získání času k úniku nebo přivolání pomoci. [3]

Jejich hlavní výhodou je dostupnost. Nacházejí se v každodenním prostředí, kdy jsou součástí běžného vybavení domácností, pracovišť, veřejných prostranství i osobních zavazadel. [13]

Příklady improvizovaných prostředků v každodenním prostředí:

- **domácnost** – kuchyňské náčiní, menší nábytek, teplé nápoje, chemikálie na úklid, dekorativní prvky, knihy
- **kancelář** – počítač, klávesnice, kancelářské potřeby (nůžky, propiska, šanon)
- **ulice, parky** – odpadkový koš, větve, bláto, kameny
- **předměty, co nosí člověk u sebe nebo zavazadle** – klíče, telefon, deodorant, části oblečení, lahev, deštník, batoh [14]

Obrázek 1 Improvizované prostředky

(zdroj: [14])

Improvizovaným prostředkem se může stát prakticky jakýkoliv předmět, důležité je ale vědět, jak ho použít. [14] Obrana s využitím těchto prostředků však vyžaduje nejen odvalu a schopnost improvizace, ale také uvědomění si právních hranic. V souladu s § 29 trestního zákoníku je nutné, aby obrana byla vedena v mezích nutné obrany a její intenzita nebyla zcela zjevně nepřiměřená útoku. [10]

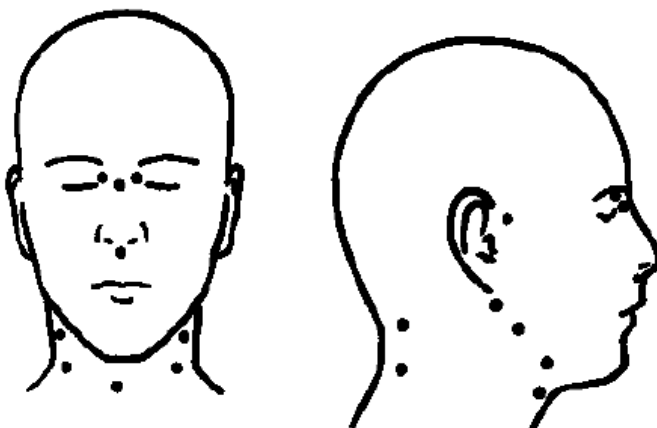
3.1 Citlivé body na těle

Účinnost obrany pomocí improvizovaných prostředků není dána pouze samotným předmětem, ale také tím, na jakou část těla útočníka je zásah veden. Správným zásahem může obránce získat čas k úniku nebo přivolání pomoci. Z tohoto důvodu je žádoucí směřovat obranu na části těla, které jsou citlivé a při zásahu vyvolávají výraznou bolest, dočasnou dezorientaci či dokonce eliminaci útočníka. Mezi tyto citlivé body lze zařadit různá místa na hlavě a těle. [3]

3.1.1 Hlava

Hlava je jednou z nejzranitelnějších částí lidského těla. Správně mířený zásah do této oblasti může mít výrazný a okamžitý efekt na schopnost útočníka pokračovat v útoku. [13]

Mezi nejcitlivější místa patří především oči, nos, oblast krku, uši a spánky. [15] Například zasažení očí kapalinou, sprejem nebo prachem ze zeminy může způsobit slzení a znemožnit vidění. Úder do spodní části nosu způsobuje silnou bolest a reflexní ústup. Zásah na spánek pak může narušit rovnováhu a dezorientovat útočníka. [3]

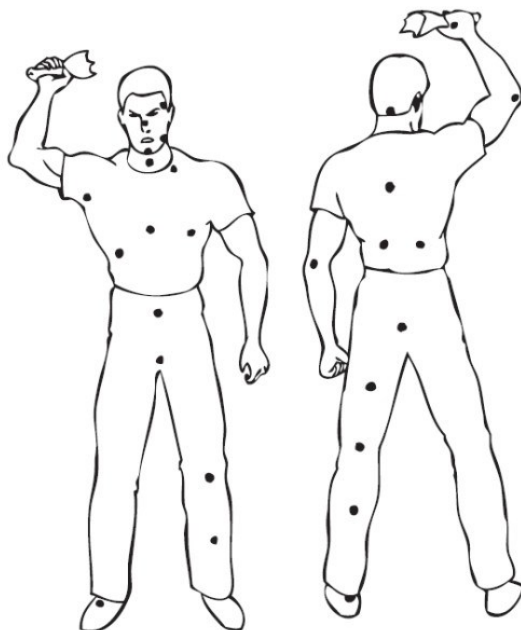
Obrázek 2 Citlivá místa v oblasti hlavy

(zdroj: [3])

3.1.2 Střed těla a dolní končetiny

Citlivá místa se však nenacházejí pouze na hlavě. Také střed těla a dolní končetiny obsahují místa, jejichž zasažení může útočníka výrazně omezit. Na obrázku 3 jsou tyto partie vyznačeny.

Za velice citlivou část se považují genitálie, kdy zásah do této oblasti má okamžitý účinek a útočník tak dočasně může přerušit své jednání. Účinným cílem je rovněž solar plexus, tedy místo pod hrudní kostí, kde úder může ztížit dýchání a způsobit dočasné ochromení. Podobně reaguje při zásahu i podbřišek. Z dolních končetin jsou vhodné cílit na kolena a holeně, kdy úder nebo kop do těchto míst může způsobit ztrátu rovnováhy a omezit pohyb útočníka. [15]

Obrázek 3 Citlivá místa na těle

(zdroj: [16])

3.2 Příklady použití improvizovaných prostředků k obraně

Po identifikaci citlivých bodů na lidském těle, které zvyšují účinnost obranného zásahu, je nezbytné porozumět i samotnému použití improvizovaných prostředků. Tyto předměty nebyly primárně vytvořeny za účelem aktivní obrany, avšak při hrozícím nebezpečí mohou sehrát zásadní roli. Klíčovým faktorem úspěšné obrany je nejen volba vhodného prostředku, ale především schopnost jeho správného použití.

Hradecký ve svém příspěvku na webu zmiňuje následující rozdělení improvizovaných prostředků:

- předměty použitelné jako štít,
- tyčové předměty,
- rozptylovací předměty,
- předměty charakteristické noži,
- menší pevné předměty,
- flexibilní prostředky. [17]

Předměty použitelné jako štít slouží zejména k ochraně těla před přímým fyzickým kontaktem a k vytvoření bariéry mezi útočníkem a obráncem. Mezi typické zástupce této kategorie patří batoh, kabelka nebo například židle. Tyto objekty nejsou určeny k přímému útoku, ale jejich použitím lze výrazně snížit účinnost úderu nebo kopu, případně získat čas k útoku. [17]

Tyčové předměty, jako jsou násady od smetáků, ulomená větev nebo deštník, umožňují vedení obranných úderů z větší vzdálenosti a díky tomu tak umožňují udržet si odstup od útočníka. Lze je efektivně použít k úderu proti trupu, horním i dolním končetinám či k případnému krytí. [17]

Rozptylovací prostředky slouží k narušení pozornosti útočníka, a to pomocí předmětů, které lze po útočnickovi hodit nebo využít jejich primární funkci. Mezi ně patří například zeminy, deodorant (hod i zásah aerosolem), anebo tekutiny jako je voda. Cílené zasáhnutí obličeje, zejména očí, může způsobit nepříjemnou reakci čímž obránce získává příležitost k dalším krokům. [17]

Předměty charakteristické noži zahrnují zejména ostré či špičaté nástroje, které lze využít k bodnutí či řezání. Typickými příklady jsou propisky, nůžky nebo šroubovák. Jejich použití vyžaduje zacílený zásah na citlivé části těla, jako je například krk. [17]

Menší pevné předměty, jako jsou květináče, nádobí, mobilní telefon nebo lahev, představují prostředky vhodné k úderu nebo hodů na útočníka. Jsou ideální pro zásah vedený na místa na hlavě jako je spánek. [17]

Flexibilní prostředky nakonec zahrnují šály, opasky, kabely nebo oblečení, které lze využít k omezení pohybu útočníka pomocí spoutání, švihnutím udeřit útočníka, anebo použít předměty ke škrcení. [17]

Z uvedeného přehledu je patrné, že improvizované prostředky představují širokou škálu běžných předmětů, které lze při správném použití využít k obraně proti útočníkovi.

3.3 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola se stručně věnuje improvizovaným prostředkům, které lze v případě útoku využít k obraně, přestože k tomuto účelu nebyly primárně určeny. Jejich výhodou je především přirozená dostupnost ve většině prostředí, ve kterých se člověk běžně pohybuje.

Účinnost obrany závisí nejen na zvoleném prostředku, ale i na schopnosti správně vyhodnotit situaci a cílit zásah na citlivá místa těla. Kapitola proto zmiňuje i zranitelná místa, jejichž zasažení může útočníka dočasně ochromit, a uvádí příklady, jak lze improvizované prostředky použít. Zároveň je nezbytné, aby použití těchto prostředků respektovalo právní rámec nutné obrany dle § 29 trestního zákoníku.

4 OCHRANA MĚKKÝCH CÍLŮ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ PRO ŠKOLY

Tato kapitola se zaměřuje na ochranu měkkých cílů a na to, jaká opatření mohou pomoci snížit riziko násilných útoků. Součástí je také pohled na školy a školská zařízení, která do této kategorie patří. Přestože se útoky ve školách v českém prostředí objevují méně často než v zahraničí, jejich následky ukazují, že ani zde nelze hrozby podceňovat. Rostoucí důraz na prevenci vedl ke vzniku metodik a doporučení, které mají měkkým cílům pomoci lépe zvládat násilné útoky a posílit jejich bezpečnostní připravenost.

4.1 Vymezení měkkých cílů

Pojem měkký cíl označuje objekt, prostor nebo událost, kde se obvykle nachází větší počet osob, přičemž jsou tyto místa charakterizovány nízkou mírou ochrany proti násilným útokům. Měkké cíle se dají rozdělit do skupin podle účelu a charakteru provozu, například na školy, kulturní a společenské akce, obchodní centra nebo zdravotnická zařízení. Všechny kategorie jsou zobrazené na obrázku 4 níže. [18]

Obrázek 4 Kategorizace měkkých cílů

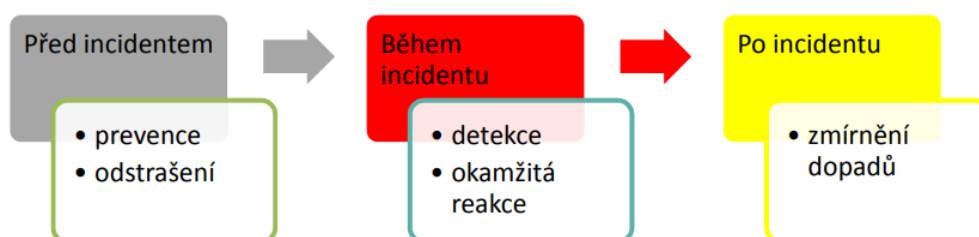
(zdroj: upraveno z [18])

Právě nízká míra ochrany proti násilným útokům činí tyto místa atraktivními pro útočníky, a to zejména v případech, kdy jsou snadno přístupná veřejnosti, koncentruje se v nich velké množství osob, chybí zde bezpečnostní personál či přítomnost policie, jsou mediálně viditelná nebo mají symbolickou hodnotu. Tyto faktory společně zvyšují potenciál úspěšného útoku, jeho společenského dopadu a mediálního zájmu, čímž zvyšují motivaci pachatele k provedení násilného činu. [18]

4.2 Základy ochrany měkkých cílů

Problematiku ochrany měkkých cílů řeší také metodika zpracovaná týmem Soft Targets Protection Institute, z. ú. – Základy ochrany měkkých cílů, která představuje praktický nástroj určený ke zvyšování úrovně bezpečnosti těchto prostor v kontextu násilných útoků. Jejím hlavním cílem je prevence a minimalizace dopadů případného incidentu. Dokument je navržen tak, aby byl aplikovatelný napříč různými typy organizací a prostředí, bez ohledu na jejich účel či charakter činnosti. Součástí metodiky je rovněž přehled základních bezpečnostních prvků a jejich integrace. [18]

Metodika pracuje s časovým rozdělením ochranných opatření do tří základních fází. Ty zahrnují období před útokem, jeho samotný průběh a následnou reakci po incidentu. Každé z těchto období vyžaduje specifický přístup a odlišné postupy. V úvodní fázi je klíčové snižování pravděpodobnosti útoku a vytváření podmínek, které mohou odradit potenciálního pachatele. V případě samotného incidentu je nezbytné rychlé rozpoznání hrozby a aktivace připravených reakcí. Poslední fáze se soustředí na stabilizaci situace a obnovení běžného provozu. [18]

Obrázek 5 Časová osa incidentů

(zdroj: [18])

S tímto členěním úzce souvisí doporučená metoda OORZ, která představuje čtyři funkční kroky ochrany, a to odstrašit, odhalit, reagovat a zmírnit dopad. Tyto kroky umožňují

rozdělit bezpečnostní opatření podle jejich funkce v jednotlivých fázích incidentu a zároveň slouží jako nástroj pro posouzení jejich účelnosti. [18]

Závěrečná část metodiky popisuje deset principů, které slouží jako praktická doporučení pro zvýšení odolnosti měkkých cílů. V následujících bodech jsou jednotlivé principy popsány:

- **Identifikace bezpečnostních specifik** – co je třeba chránit, kdy může dojít k ohrožení a jaké jsou slabiny
- **Metodické řešení bezpečnosti** – určení, proti jakým incidentům se bránit a jaké kroky zvolit
- **Zapojení místního personálu** – využití pracovníků do prevence, identifikace a zmírnění dopadů
- **Zaměření na prevenci a zmírnění dopadu** - jak útoku předejít, včas jej rozpoznat a omezit následky
- **Standardizace postupů** – příprava plánu postupů a nácvik reakcí na jednotlivé situace
- **Připravený koordinační plán** – rozdělení zodpovědností a jejich součinnost
- **Zvyšování bezpečnostního povědomí** – pravidelné školení a informování osob ke zvýšení připravenosti
- **Spolupráce s bezpečnostními složkami** – zapojení a sdílení informací s integrovaným záchranným systémem
- **Zaměření na detekci násilného úmyslu** – při vstupní kontrole sledovat chování, nejen předměty
- **Zohlednění okolního prostoru** – bezpečnostní opatření rozšířit i mimo objekt, včetně spolupráce a výměny informací s okolím [18]

4.3 Vyhodnocení ohroženosti měkkých cílů

Vyhodnocení ohroženosti napomáhá zvyšovat odolnost měkkého cíle prostřednictvím efektivního stanovení bezpečnostních priorit. Tato problematika je podrobně popsána v metodice Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí, která vychází z předchozího dokumentu Základy ochrany měkkých cílů. Vyhodnocení

pracuje s předem známými hrozbami, u nichž se posuzuje pravděpodobnost výskytu a možné dopady. Výsledky pak tvoří základ pro rozhodování o tom, jaká opatření je nutné přijmout a v jakém pořadí. Metodika rozděluje celý proces do tří navazujících fází. [19]

První fáze vyhodnocení ohroženosti spočívá ve vymezení toho, co má být chráněno, kdo by mohl útok spáchat a jakým způsobem by mohl být proveden. V případě měkkých cílů jde o ochranu života a zdraví osob před násilným útokem. Dále se stanovují typy potenciálních útočníků, mezi které mohou patřit psychicky nemocné osoby, mstící se zaměstnanci nebo skupiny organizovaného zločinu. Současně je třeba zvažovat možné způsoby útoku, jako je napadení chladnou nebo střelnou zbraní, zhářejství či falešné oznámení o umístění výbušniny. [19]

Druhá fáze se zaměřuje na lokalizaci a časové určení útoku. Je nezbytné posoudit, ve kterých prostorách je útok nejpravděpodobnější a kdy je objekt nejzranitelnější. Zohledňuje se například koncentrace osob, míra kontroly vstupů, snadnost přístupu pro útočníka nebo personální obsazení v různých denních režimech. [19]

Třetí fáze spočívá ve vyhodnocení pravděpodobnosti jednotlivých scénářů a odhadu jejich dopadů. Pravděpodobnost se stanovuje na základě tří hlavních faktorů, a to dostupnosti prostředků pro daný útok, četnosti výskytu daného typu útoku v minulosti a složitosti provedení. Například útok nožem je velmi snadno realizovatelný a vyžaduje minimální přípravu, zatímco použití výbušniny je složitější, a tedy méně pravděpodobné. Dopad útoku se následně posuzuje ve čtyřech oblastech, a to na životy a zdraví, na objekt, z finančního hlediska a z hlediska dopadu na komunitu. Každý parametr je bodově hodnocen a výsledná míra ohroženosti se vypočítává jako součin celkové pravděpodobnosti a dopadu. Takto získané skóre umožňuje porovnat jednotlivé scénáře mezi sebou a určit priority při plánování konkrétních opatření. [19]

Identifikace hrozcích způsobů útoku	Lokalizace	Načasování	Hodnocení		
			Součet Pravděpodobnost	Součet dopad	Celková míra ohroženosti
Žhářství	uvnitř	přes noc	19	16	304
Násilný útok se střelnou zbraní	uvnitř	v době výuky	14	17	238
Násilný útok se střelnou zbraní	v areálu	při příchodu	14	15	210
Násilný útok se střelnou zbraní	v areálu	v době výuky	14	13	182
Násilný útok s chladnou zbraní	v areálu	v době výuky / při příchodu a odchodu	19	9	171
Násilný útok s chladnou zbraní	před areálem	v době výuky / při příchodu a odchodu	17	7	119
Násilný útok s chladnou zbraní	uvnitř	v době výuky / při příchodu a odchodu	18	9	162
Útok s použitím výbušniny	uvnitř	v době výuky	5	20	100
Útok s použitím výbušniny	před areálem	při příchodu a odchodu	6	18	108
Rukojmí a barikádová situace	uvnitř	v době výuky	10	13	130
Násilné útoky nízké intenzity	uvnitř / v areálu	v době výuky / při příchodu a odchodu	21	5	105

Obrázek 6 Příklad celkových hodnot modelové střední školy

(zdroj: [19])

4.4 Bezpečnostní plán měkkého cíle

Bezpečnostní plán je základním dokumentem, který systematizuje veškerá opatření sloužící k ochraně měkkých cílů před násilným útokem. Vzniká na základě vyhodnocení ohroženosti a překládá jeho závěry do konkrétních bezpečnostních opatření. [20]

Úvodní část bezpečnostního plánu je věnována popisu měkkého cíle, která slouží k základnímu vymezení chráněné instituce či akce a souvisejícího prostoru. Obsahuje údaje o typu objektu, jeho funkci, provozu, kapacitě a popisuje také režim vstupu. Součástí této části může být orientační mapa prostor a okolí. [20]

Další část zahrnutá v plánu je zaměřena na popis stávajících bezpečnostních prvků v objektu nebo prostoru konané akce. Zahrnuje jak fyzickou bezpečnost, tak technická opatření, jako jsou elektronické a mechanické prvky. Fyzická bezpečnost spočívá především v činnosti bezpečnostního personálu, který by měl postupovat podle standardizovaných postupů (např. při evakuaci či kontroly dokladů) přizpůsobených konkrétním podmínkám a být pravidelně školen, včetně nácviku krizové komunikace. Do školení by měli být zahrnuti i ostatní zaměstnanci, aby se posílilo celkové bezpečnostní povědomí. [20]

SITUACE	POSTUP	KONTAKT
Odložené zavazadlo/ objekt	1. Nemanipulovat s objektem, uzavřít perimetr, nenechat žádné osoby v bezprostřední blízkosti. 2. Pokusit se najít majitele. 3. V případě, že věc nikomu nepatří, kontaktovat Policii ČR.	Ostraha vedoucí směny: XXX XXXXXX Policie ČR: 158 Další dle nastavené procedury. (např. přímý nadřízený).

Obrázek 7 Příklad postupu při incidentu odloženého zavazadla

(zdroj: [20])

Součástí plánu je rovněž zavedení systému oznamování a evidence bezpečnostních incidentů. Poznatky z hlášení mají za cíl zajistit dokumentaci průběhu událostí a využití získaných poznatků pro zpětné vyhodnocení a zlepšení bezpečnostních opatření. Poslední částí bezpečnostního plánu je přehled kontaktních údajů na odpovědné osoby a složky integrovaného záchranného systému pro zajištění efektivní komunikace v případě ohrožení. [20]

Bezpečnostní plán by měl být pravidelně aktualizován, přizpůsobován změnám provozu a ověřován prostřednictvím nácviků a praktických cvičení. Pouze tak může sloužit jako účinný nástroj ochrany měkkého cíle a podporovat připravenost všech zúčastněných osob. [20]

4.5 Školy jako měkké cíle

Školy všech stupňů, od mateřských až po vysoké, představují z hlediska bezpečnosti typický měkký cíl. Jejich zranitelnost vyplývá z vysoké koncentrace osob, rutinního provozu a často nízké úrovně zabezpečení proti násilným útokům. Významným faktorem, který zvyšuje citlivost těchto institucí vůči násilným incidentům, je přítomnost dětí a mladistvých, kteří se v případě ohrožení zpravidla nedokážou účinně bránit. [21]

Mezi nedostatky školského prostředí z hlediska bezpečnosti patří předvídatelnost denního režimu, častá nedostatečná kontrola vstupu do objektu a absence systematické přípravy zaměstnanců na nebezpečné situace. Stanovený rozvrh výuky a pravidelný pohyb osob v objektu mohou útočníkovi výrazně usnadnit plánování a načasování útoku. [21]

Z pohledu možného pachatele nelze uvažovat pouze o externích útočnících. Významné riziko představují také osoby, které mají ke škole přímý nebo nepřímý vztah. Jde například

o současné či bývalé žáky, zaměstnance nebo rodinné příslušníky žáků. [22] Zvláštní pozornost si vyžaduje i včasné rozpoznání varovných projevů chování u žáků, které mohou signalizovat zvýšené riziko. Nedílnou součástí bezpečnostního systému je proto schopnost školy reagovat jak na zjevné hrozby, tak na méně nápadné signály vedoucí k potenciálnímu incidentu. [21]

Zajištění bezpečnosti škol je nutné chápat jako komplexní proces, který vyžaduje kombinaci technických a personálních opatření. Zároveň je třeba zohlednit věk a vyspělost žáků i typ školy. Ochranná opatření by neměla negativně ovlivňovat vzdělávací prostředí ani zvyšovat psychickou zátěž žáků a studentů. Účinné zabezpečení tedy nespočívá pouze v technických opatřeních, ale také ve zvýšení bezpečnostního povědomí celé školní komunity. [22][23]

4.6 Doporučená bezpečnostní opatření ve školním prostředí

Bezpečnostní opatření ve školách slouží k ochraně žáků, zaměstnanců a dalších přítomných osob před nečekanými a nebezpečnými situacemi. Jsou navržena tak, aby snížila riziko útoku a pomohla rychle a správně reagovat, pokud k ohrožení dojde. Účinná ochrana spočívá v propojení více oblastí, a to především v zajištění fyzické přítomnosti kvalifikovaných osob, využití technických prostředků ochrany a zavedení vhodných režimových opatření.

4.6.1 Fyzická ostraha

Fyzická ostraha představuje přímý způsob zajištění bezpečnosti v prostorách školy. Je založena na přítomnosti osob, které dohlížejí na vstupy do budovy, pohyb uvnitř objektu a dodržování stanovených pravidel.

Tuto roli mohou zajišťovat například proškolení zaměstnanci školy nebo externí bezpečnostní služby. Vzhledem k omezeným finančním možnostem škol bývá fyzická ostraha často svěřena přímo zaměstnancům školy, především pedagogům. Ti jsou v rámci rozvrhových povinností určováni k výkonu dozoru při vstupu do budovy, během přestávek nebo v době, kdy je v prostorách školy zvýšený pohyb žáků. Klíčová je znalost vnitřních pravidel, schopnost včas zaznamenat podezřelé chování a vhodně na něj reagovat. [23]

4.6.2 Systém technické ochrany

Technická ochrana školy je tvořena souborem prostředků, které slouží ke zpomalení, zamezení neoprávněného vstupu, sledování prostoru a včasnému varování před nebezpečím.

Patří sem mechanické zábranné systémy, kdy v kontextu se školním prostředím jde o turnikety, bezpečnostní dveře nebo zámkové systémy.

Další kategorií technických prostředků ochrany jsou poté elektronické systémy, kam patří kamerové systémy, poplachové zabezpečovací a tísňové systémy, vnitřní rozhlas či přístupové systémy. [23]

4.6.3 Režimová opatření

Režimová opatření představují soubor pravidel, která určují, jakým způsobem probíhá pohyb osob v areálu školy. Řeší například školní řád, otevírací dobu, kontrolu vstupu a spravuje přístupy do různých částí učeben a budovy. Důležitou součástí je také dohled nad tím, kdo se ve škole nachází, včetně evidence návštěv a zajištění doprovodu cizích osob.

Tato opatření snižují riziko vstupu nepovolaných osob a pomáhají udržet přehled o dění ve škole. Jsou účinná pouze tehdy, pokud jsou jasně nastavena, pravidelně vyhodnocována a dodržována všemi zúčastněnými. [23][24]

4.6.4 Vzdělávání zaměstnanců i žáků

Součástí účinného bezpečnostního systému školy je připravenost osob, které se v jejím prostředí každodenně pohybují. Zaměstnanci i žáci by měli být pravidelně vzděláváni v tom, jak rozpoznat nebezpečnou situaci, jak se při ní chovat a jaké postupy dodržovat. Vzdělávání se zaměřuje nejen na teoretické seznámení s pravidly, ale také na praktické nácviky, které umožňují účinnější reakci například v případě násilného útoku, kdy se lze setkat se cvičením AMOK. [18][21]

U zaměstnanců se vzdělávání soustředí především na zvládání těchto situací, správné vyhodnocení situace, řízení evakuace nebo komunikaci s bezpečnostními složkami. Důležité je, aby pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci znali svou roli a věděli, jak reagovat při výskytu útočníka nebo jiném typu ohrožení. [20][22]

U žáků se přístup liší podle věku. Mladší děti jsou vedeny k základním pravidlům bezpečného chování přiměřenou formou, například prostřednictvím příběhů nebo her. U starších žáků je možné zapojit i praktické cvičení, které je připravují na konkrétní typy hrozeb. [22]

4.6.5 Metoda Run – Hide – Fight

Jednou z doporučovaných metod, jak připravit osoby na útok aktivního útočníka, je metoda Run – Hide – Fight neboli v českém znění Utíkej – Schovej se – Bojuj. Cílem tohoto přístupu není vést osoby k hrdinství, ale poskytnout jim konkrétní a zapamatovatelný návod, jak se rozhodovat v extrémní stresové situaci za účelem maximalizace šance na přežití.

1. krok – UTÍKEJ

V případě, že dojde k ohrožení životů v důsledku útoku ozbrojeného útočníka a existuje bezpečná úniková cesta, je jako první volbou doporučován okamžitý útěk z místa incidentu. Tento krok je považován za nejefektivnější způsob, jak se vyhnout přímé konfrontaci s útočníkem. Útěk se provádí tiše a bez zdržování hledáním osobních věcí. Pokud to situace umožňuje, varují se ostatní a je jim poskytnuta pomoc při úniku, pokud tím není ohrožena vlastní bezpečnost. Zavolání pomoci se uskutečňuje až po dosažení bezpečného úkrytu. [25][26]

2. krok – SCHOVEJ SE

Pokud není k dispozici bezpečná úniková cesta nebo není zřejmé, kam utéct, následuje druhý krok, kterým je ukrytí se. V takové situaci je nutné co nejrychleji najít úkryt, ideálně v uzamykatelné místnosti, jejíž vstup se následně zabarikáduje pomocí připravených nebo improvizovaných prostředků, jako je nábytek nebo jiné dostupné předměty. Cílem je ztížit útočníkovi přístup do prostoru a minimalizovat riziko odhalení. Světla v místnosti by se měla zhasnout a všechny zvuky, včetně vyzvánění a vibrací mobilního telefonu, vypnout. Pokud nelze mluvit bez ohrožení vlastní bezpečnosti, doporučuje se spojit se s tísňovou linkou a ponechat hovor aktivní, aby operátor mohl vnímat zvuky z místa útoku. Během této fáze je klíčové zachovat klid, být potichu a vyčkat na zásah bezpečnostních složek. [25]

3. krok – BOJUJ

Jakmile selže možnost úniku i ukrytí, nezbývá než přistoupit k aktivní obraně. Boj je v takové situaci krajním řešením, které slouží k bezprostřední ochraně života. K obraně se využívají improvizované prostředky, jako jsou židle, hasicí přístroj, těžké nebo ostré předměty, případně cokoli, co lze vrhnout proti útočníkovi. Důležitá je rychlost, moment překvapení a rozhodnost. Údery je vhodné směřovat na zranitelná místa, jako jsou oči, krkavice, solar plexus nebo genitálie. V přítomnosti dalších osob lze při obraně spolupracovat a tím zvýšit její účinek. [25][26]

Po příjezdu policie

Po příjezdu Policie ČR je důležité zachovat klid a zůstat na místě bez zbytečného pohybu. Veškeré předměty se odkládají z rukou a ruce se drží volně, zřetelně viditelné, nejlépe s dlaněmi směrem vpřed. Zasahující policisté nemusí okamžitě rozeznat, kdo je pachatel a kdo oběť, proto je klíčové neukazovat, nekřičet a neprovádět žádné nepředvídatelné pohyby. Osoby by se měly řídit pokyny policie, jednat klidně a spolupracovat. Pokud je to možné, je důležité sdělit policistům informace o útočnickovi, jako je popis vzhledu, jejich počet, použitou zbraň, směr pohybu nebo další relevantní okolnosti události. [25]

4.7 Shrnutí kapitoly

Kapitola se věnuje ochraně měkkých cílů, s důrazem na školní prostředí. V úvodních částech jsou popsány základní principy ochrany, přístupy k vyhodnocování ohroženosti a tvorbě bezpečnostního plánu měkkých cílů. Následně se pozornost přesouvá ke školám, jejichž zranitelnost souvisí s každodenním provozem, pohybem osob a přítomností dětí. Popsána jsou doporučená opatření, která mohou přispět k větší připravenosti škol na mimořádné situace, a to od technického zabezpečení přes režimová pravidla až po praktické nácviky a vzdělávání zaměstnanců i žáků.

5 OZBROJENÉ ÚTOKY NA ŠKOLÁCH V ČESKÉ REPUBLICE

Přestože se Česká republika dlouhou dobu jevila jako země, kde k ozbrojeným útokům ve školách téměř nedochází, v posledních letech se objevilo několik případů, které ukázaly, že tento problém není záležitostí pouze vzdálenějších států. Ačkoliv nejsou u nás tyto útoky tak časté, jejich dopady bývají vážné a vzbuzují tak otázky týkající se bezpečnosti na školách.

Následující kapitola popisuje vybrané případy útoků na českých školách, které se lišily okolnostmi i způsobem provedení. Zatímco některé byly spáchány střelnou zbraní, jiné měly podobu napadení bodnou nebo sečnou zbraní. V závěru kapitoly je uveden také přehled nejzávažnějších útoků na školách ve světě, které ukazují globální rozsah tohoto problému.

5.1 Střelba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Dne 21. prosince 2023 došlo na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze k několikanásobné střelbě s tragickými následky. Ozbrojený pachatel zde zabil 14 lidí a dalších 25 zranil. Tento útok se stal nejhorším případem hromadné střelby v moderní historii České republiky. [27]

Pachatelem byl 24letý student fakulty, který si svůj čin plánoval delší dobu a inspiroval se podobnými útoky v zahraničí. Ještě před samotnou střelbou na univerzitě zavraždil svého otce v Hostouni u Kladna. Poté se vydal do centra Prahy, kde začal útočit v budově Filozofické fakulty. Použil legálně držené střelné zbraně, se kterými se pohyboval po budově a útočil jak na studenty, tak i zaměstnance školy. Po příjezdu policie útočník spáchal sebevraždu. [27][28]

5.2 Útok na obchodní akademii ve Žďáru nad Sázavou

Na střední škole ve Žďáru nad Sázavou došlo k ozbrojenému útoku, při kterém psychicky nemocná žena napadla hned několik studentů. Incident se odehrál 14. října 2014, kdy 26letá žena vnikla do budovy školy, na kterou neměla žádnou vazbu. [29]

Po vstupu do školy žena napadla na studentku v šatně, kterou držela nožem pod krkem a požadovala přivolání policie. Šestnáctiletý student se pokusil napadené dívce pomoci, ale útočnice ho několikrát bodla. Utrpěl vážná zranění, kterým nakonec podlehl. Útočnice poté napadla další dvě studentky i jednoho ze zasahujících policistů. Policie ji na místě zneškodnila pomocí taseru a následně zadržela. [30]

Pozdější vyšetřování odhalilo, že stejná žena již v minulosti spáchala podobný trestný čin na základní škole v Havířově, kde napadla jednu ze zaměstnankyň a vzala si jako rukojmí sedmiletou dívku. Po hospitalizaci v psychiatrické léčebně byla však propuštěna do ambulantní péče. [31]

5.3 Útok na učilišti Ohradní v Praze

Na Středním odborném učilišti Ohradní v Praze došlo 31. března 2022 k násilnému útoku, při kterém student zaútočil mačetou na svého učitele. Devatenáctiletý žák třetího ročníku napadl pedagoga přímo v jeho kabinetu a způsobil mu smrtelná zranění. Přestože na místo okamžitě dorazili záchranáři, učitel na místě zemřel. [32]

Po činu student z místa utekl a policie zahájila rozsáhlé pátrání, do kterého se zapojily stovky policistů i vrtulník. Přibližně po hodině byl útočník dopaden a zadržen. Podle ředitele školy byl motivem útoku studijní neúspěch, protože student byl hodnocen známkou nedostatečně. Tragická událost vedla k rozsáhlé diskusi o bezpečnosti učitelů a podmínkách na odborných školách. [33]

5.4 Útok na gymnáziu v Rakovníku

V říjnu 2012 došlo na Gymnáziu Zikmunda Wintra v Rakovníku k útoku na učitelku matematiky. Čtrnáctiletý student ji v kabinetě bodl nožem do zad, čímž jí způsobil vážné zranění. Napadená 61letá pedagožka byla letecky transportována do nemocnice v Praze, kde byla hospitalizována. Přestože její zranění byla vážná, podařilo se ji stabilizovat a útok přežila. [34]

Útočník byl na místě zadržen a policie zahájila vyšetřování. Kvůli jeho nízkému věku nebyly zveřejněny žádné podrobnosti o jeho identitě ani přesném motivu činu. Podle dostupných informací mezi studentem a učitelkou nebyly zaznamenány žádné předchozí konflikty. [35]

5.5 Útok na učilišti ve Svitavách

Tato tragédie se zapsala do historie jako první případ v České republice, kdy ve škole došlo k útoku na pedagoga. Dne 1. března 2004 na střední škole ve Svitavách zaútočil šestnáctiletý student během vyučovací hodiny bez předchozího varování nožem na svého učitele. Útok byl veden nečekaně a pedagog při něm utrpěl vícečetná bodná zranění, kterým později

v nemocnici podlehl. [36] Za svůj čin byl student odsouzen ke trestu odnětí svobody na devět let, který mu byl později částečně prominut a v roce 2012 byl propuštěn. [37]

5.6 Útoky na školách ve světě

Ozbrojené útoky na školách představují vážný celosvětový problém, který se vyskytuje v různých částech světa. Ačkoli jsou některé země postiženy častěji než jiné, žádná není vůči tomuto jevu zcela imunní. Tyto útoky mají dopad nejen pro oběti a jejich rodiny, ale také pro celou společnost, která se v reakci na ně snaží přijmout preventivní opatření s cílem minimalizovat riziko opakování podobných událostí.

Jedním z faktorů, který ovlivňuje četnost těchto útoků, je dostupnost střelných zbraní. Nejvíce incidentů tohoto typu se odehrává ve Spojených státech amerických, kde je držení zbraní volněji regulováno. [38] Oproti tomu v zemích s přísnější kontrolou zbraní se útočníci často uchylují k jiným metodám útoku, například k použití chladných zbraní.

Následující tabulka se zaměřuje na nejvýznamnější útoky na školách ve světě, které měly zásadní dopad na společnost, bezpečnostní opatření nebo legislativu. Zahrnuty jsou případy z různých kontinentů, aby bylo zřejmé, že tato problematika není omezena pouze na jednu oblast, ale představuje globální problém. Sloupeček s názvem „Oběti“ popisuje počet mrtvých bez případné smrti útočníka.

Tabulka 1 Ozbrojené útoky ve světě

Datum	Místo	Země	Zbraň	Oběti	Pachatel	Zdroj
1999	Střední škola Columbine	USA	Střelná	13	Dva studenti	[39]
2004	Škola v Beslanu	Rusko	Střelné, výbušniny	334	Čečenští teroristé	[40]
2007	Vysoká škola Virginia Tech	USA	Střelná	32	23letý student	[41]
2012	Základní škola Sandy Hook	USA	Střelná	26	20letý bývalý student	[42]
2018	Kerčská polytechnika	Rusko	Střelná, bomba	20	18letý student	[43]
2019	Škola Profesor Raul Brasil	Brazílie	Střelná, sekera	8	Dva bývalí studenti	[44]
2020	Školu ve Vrútkách	Slovensko	Nůž	1	22letý bývalý student	[45]

Datum	Místo	Země	Zbraň	Oběti	Pachatel	Zdroj
2022	Základní škola Robb	USA	Střelná	21	18letý bývalý student	[46]
2023	Základní škola v Bělehradě	Srbsko	Střelná	9	13letý student	[47]
2025	Campus Risbergska, Örebro	Švédsko	Střelná, kouřové granáty	10	35letý útočník	[48]

(zdroj: vlastní)

Z výše uvedených případů vyplývá, že útoky se mohou odehrát v jakémkoliv typu školy, a to od základní přes střední až po vysoké školy. Společným jmenovatelem mnoha těchto incidentů bývá nepředvídatelnost a rychlý průběh, což výrazně omezuje možnosti efektivní reakce bez předchozí přípravy. To podtrhuje nutnost systematické prevence, zahrnující jak technická a režimová opatření, tak vzdělání zaměstnanců i studentů v oblasti na tyto situace.

5.7 Shrnutí kapitoly

Kapitola mapuje vybrané případy ozbrojených útoků na školách v České republice, které i přes ne tak častý výskyt představují závažné bezpečnostní riziko. Popsané incidenty ukazují, že útočníky mohou být jak studenti, tak osoby zcela mimo školní prostředí, přičemž motivace sahají od psychických poruch přes osobní mstu až po inspiraci útoky v zahraničí.

Závažnost těchto událostí nespočívá jen v počtu obětí, ale také v narušení pocitu bezpečí v prostoru, který má být vnímán jako chráněné prostředí pro vzdělávání. Nejtragičtějším případem v České republice se stal útok na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v roce 2023, který si vyžádal 14 obětí. Dále byly popsány další případy útoků ve Žďáru nad Sázavou, na učilišti Ohradní v Praze, v Rakovníku a Svitavách.

Závěr kapitoly zároveň poskytuje základní srovnání s mezinárodními případy, čímž zdůrazňuje, že ozbrojené útoky nejsou izolovaným jevem, ale součástí širšího, celosvětového problému útoků ve školním prostředí. Výrazný rozdíl lze pozorovat také v použitých prostředcích útoku. Zatímco v zahraničí, převažují střelné zbraně, v České republice jsou nejčastěji využívány chladné zbraně, jako například nože.

II PRAKTICKÁ ČÁST

6 OBECNÝ POPIS VYBRANÉ INSTITUCE A ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU ZABEZPEČENÍ

Pro zpracování této práce byla zvolena univerzita ležící v krajském městě, která je významným vzdělávacím a výzkumným centrem v regionu s bohatou historií a dynamickým rozvojem. Díky tomu přitahuje studenty a odborníky z celé země i zahraničí.

Univerzita se nachází v moderním prostředí s veškerým potřebným vybavením, včetně knihovny, špičkových laboratoří, kolejí a dalších zařízení, jež podporují jak vzdělávání, tak výzkum. Všechny tyto části jsou nejen snadno dostupné, ale také nabízejí studentům i zaměstnancům příjemné prostředí pro studium a práci.

Struktura univerzity je rozdělena do šesti fakult, z nichž každá se specializuje na různé oblasti studia a výzkumu. Jednotlivé fakulty jsou zaměřeny na následující obory:

- ekonomika a management,
- technologie, chemie a přírodní vědy,
- humanitní,
- informační technologie,
- multimédia, umění a design,
- logistické a krizové řízení.

Počet studentů na univerzitě se pohybuje kolem 10 000, což zahrnuje jak bakalářské, tak magisterské a doktorské programy. Na tyto vzdělávací a vědecké aktivity dohlíží více než 950 zaměstnanců, kteří se věnují nejen pedagogické činnosti, ale také realizaci výzkumných projektů a inovací. [49]

Univerzita také dlouhodobě podporuje mezinárodní spolupráci, což dokazuje velké množství výměnných programů, partnerství se zahraničními univerzitami a firmami, a také možnostmi studia v cizích jazycích. Tím umožňuje studentům získat cenné zkušenosti, rozšířit své obzory a najít uplatnění ve světě. Kromě akademických aktivit univerzita nabízí svým studentům bohaté možnosti zapojení do kulturního, sportovního a společenského života.

6.1 Popis vybraného objektu

Pro psaní diplomové práce byla zvolena ke konkrétnímu zpracování jedna z fakult, a to konkrétně fakulta zaměřená na informatiku, automatizaci a bezpečnost. Vybranou fakultu studuje přibližně 1 400 studentů. O jejich vzdělávání a odborné vedení se stará přibližně 130 akademických pracovníků, kteří kromě výuky často vedou výzkumné projekty nebo spolupracují s různými průmyslovými firmami. [49]

Fakulta disponuje skvělým vybavením, včetně specializovaných laboratoří zaměřených například na bezpečnostní systémy, elektrotechniku nebo automatizované systémy. Studenti zde mají možnost pracovat s moderními technologiemi, které jim umožňují získat dovednosti, jež jsou velmi žádané na současném trhu práce. Velkou výhodou je také příležitost zapojit se do reálných projektů, kde mohou studenti uplatnit své znalosti a získat tak cenné zkušenosti již během studia.

Kromě plně vybavených učeben a kanceláří se fakulta soustředí i na zajištění kvalitního a komfortního zázemí pro studenty i zaměstnance. Součástí budovy je školní menza s širokou nabídkou jídel, která je dostupná nejen pro studenty a zaměstnance, ale také pro veřejnost. Pro sportovní účely je k dispozici tělocvična sloužící jak k povinným hodinám tělesné výchovy, tak i k volnočasovým aktivitám, jako jsou sportovní kroužky či jiné pohybové programy.

6.2 Analýza současného stavu zabezpečení

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu aktuálního stavu zabezpečení budovy fakulty. Budou zde popsány systémy technické ochrany včetně požární ochrany, režimová opatření a také prvky fyzické ostrahy, které jsou v současnosti implementovány. Na závěr bude provedeno zhodnocení těchto opatření.

6.2.1 Systémy technické ochrany

Budova fakulty není zabezpečena perimetrickou ochranou, což znamená, že přístup k jeho blízkosti není nijak omezen. Nejsou zde instalovány ploty, závory ani jiné fyzické bariéry, které by regulovaly vstup osob na pozemek. Venkovní prostor je však monitorován kamerovým systémem.

Hlavní vstup do budovy je volně přístupný nejen studentům a vyučujícím, ale také široké veřejnosti. Neprobíhá zde žádná kontrola oprávněnosti ke vstupu ani jiná režimová

opatření, která by regulovala pohyb osob uvnitř objektu. Ve spodních patrech se pak vyskytují magnetické kontakty na některých oknech a dveřích.

Vnitřní prostory, jako jsou chodby, jsou zabezpečeny prostřednictvím PIR detektorů a kamerového systému, který je umístěn zejména na frekventovaných místech. Místnosti jsou poté vybaveny pouze PIR detektory. Tyto prvky zabezpečení umožňují detekovat neoprávněný pohyb v objektu a kamerový systém poskytuje vizuální dohled nad děním uvnitř budovy.

Obrázek 8 PIR detektor a kamera

(zdroj: vlastní)

Vstup do učeben je regulován přístupovým systémem, který využívá buď bezkontaktní čtečky karet, anebo klasické mechanické zámky. Některé místnosti jsou vybaveny čtečkami karet s klávesnicí, což umožňuje dodatečné ověření přístupu prostřednictvím PIN kódu. Tento přístupový režim zajišťuje, že do vyučovacích prostor mají přístup pouze oprávněné osoby, což významně zvyšuje bezpečnost těchto místností oproti volně přístupným částem budovy.

Obrázek 9 Bezkontaktní čtečka karet bez klávesnice a s klávesnicí

(zdroj: vlastní)

Prvky požární ochrany

Budova fakulty je vybavena několika prvky požární ochrany, které slouží k prevenci vzniku požáru a minimalizaci škod v případě jeho vzniku. Mezi základní prvky patří hasicí přístroje rozmístěné v různých částech objektu a požární hlásiče napojené na ústřednu, které okamžitě signalizují vznik požáru. Dalšími prvky jsou poté tísňová tlačítka umožňující manuální aktivaci poplachu, nástěnné hydranty, požární dveře a nouzové osvětlení, které funguje i při výpadku napájení.

Obrázek 10 Hasicí přístroj, tísňové tlačítko a nástěnný hydrant

(zdroj: vlastní)

6.2.2 Režimová opatření

Budova má celkem šest vstupů, přičemž hlavní vstup je každý den od 6:00 do 22:00 volně přístupný zaměstnancům, studentům i veřejnosti bez jakékoliv kontroly. To znamená, že kdokoli může touto cestou bez omezení vstoupit do budovy a volně se v ní pohybovat, včetně možnosti vnést nebezpečné předměty, jako jsou například zbraně. Další vstup je vyhrazen pouze pro zaměstnance, kteří jej využívají s oprávněním. Zbývající vstupy nejsou běžně ke vstupu do budovy používány.

Pro vstup do učeben platí různé režimy přístupu podle charakteru jednotlivých prostor. Běžné učebny, jako například přednáškové a seminární místnosti, jsou přístupné širokému okruhu zaměstnanců pomocí přístupových karet či klíče, zatímco vstup do specializovaných laboratorí nebo vybraných pracovišť je omezen pouze na určité zaměstnance se zvláštním oprávněním.

6.2.3 Fyzická ostraha

Součástí zabezpečení budovy je také přítomnost soukromé bezpečnostní služby (SBS), která má svou pozici na vrátnici fakulty. Pracovníci SBS zde monitorují pohyb osob a v případě potřeby poskytují asistenci. Kromě stálého dohledu na vrátnici zajišťují také pochůzkovou činnost, při níž pravidelně kontrolují všechny části budovy a dohlížejí na jejich bezpečnost. Důležitou roli hraje i jimi prováděná klíčová služba, která spravuje klíče a přístupové karty, čímž zajišťuje kontrolu nad pohybem osob ve vyhrazených zónách.

Bezpečnostní služba rovněž reaguje na poplachové stavy ústředem zabezpečovacího a požárního systému, například při spuštění alarmu z PIR detektorů, magnetických kontaktů nebo nouzových tlačítek. V takových případech je povinná situaci okamžitě prověřit a adekvátně zasáhnout dle stanovených bezpečnostních protokolů.

6.2.4 Zamyšlení a zhodnocení zabezpečení

Standardní bezpečnostní systémy, jako detektory pohybu nebo požární hlásiče, nemají přímý přínos v případě útoku útočníka. Klíčovou roli hrají přístupové systémy, únikové možnosti a prostředky pro aktivní odpor.

Neomezený přístup do budovy usnadňuje útočníkovi pohyb a zahájení útoku. Opatření jako elektronická kontrola vstupu nebo turnikety mohou zpomalit nebo zcela zabránit vstupu neautorizovaným osobám zvenčí. Je však nutné si uvědomit, že tato opatření cílí primárně na vnější hrozby. Osobám s oprávněným přístupem, například studentům školy, nebrání tato opatření ve vstupu ani v pohybu po budově. Vnitřní útok ze strany osoby s přiděleným přístupem tedy tímto způsobem nelze zcela eliminovat.

Důležitým prvkem je také regulace vstupu do učeben a kanceláří. Přístupové systémy s čipovými kartami a PIN kódy zvyšují bezpečnost, ale v případě nouze může být problémem jejich spolehlivost nebo rychlost použití. Místnosti by měly být snadno uzamykatelné zevnitř, ale zároveň umožnit rychlý únik v případě potřeby.

Únikové možnosti jsou rovněž zásadní. V přízemních místnostech je útěk jednodušší, pokud jsou k dispozici dveře vedoucí ven z budovy nebo okna, která lze otevřít či rozbít. Ve vyšších patrech je únik komplikovanější, zejména v případě absence externího požárního schodiště. Velkým problémem jsou také přednáškové sály, které často disponují pouze jedním východem, což omezuje pohyb osob. Pokud úkryt ani únik není možný, je nutné se soustředit na improvizovanou obranu.

6.3 Shrnutí kapitoly

Tato kapitola poskytuje přehled o vybrané univerzitě, s podrobnějším zaměřením na jednu z fakult, která se zabývá informatikou, automatizací a bezpečností. Stěžejní část kapitoly tvoří analýza současného stavu zabezpečení areálu fakulty. Tato analýza se dělí do čtyř hlavních oblastí, a to technická ochrana, požární ochrana, režimová opatření a fyzická ostraha.

V rámci technické ochrany jsou popsány prvky jako kamerový systém, PIR detektory, magnetické kontakty a přístupové systémy. U požární ochrany jsou zmíněny hasicí přístroje, požární hlásiče a další prvky. Režimová opatření se zaměřují na pravidla pro vstup do budovy a jednotlivých učeben, včetně rozdělení přístupu. Fyzickou ostrahu zajišťuje soukromá bezpečnostní služba, která má na starosti monitoring, pochůzky a klíčovou službu.

V závěru kapitola konstatuje, že stávající systémy nemusí být dostatečné pro řešení bezpečnostních incidentů, a že je třeba se zaměřit na další aspekty, jako jsou únikové cesty a možnosti obrany.

7 KATEGORIZACE PROSTOR

Tato kapitola se zaměřuje na kategorizaci prostor z hlediska možného výskytu osob při násilném útoku ve vybraném školském objektu. Prostory jsou rozděleny do jednotlivých skupin podle způsobu jejich využití. Rozdělení vychází z místností, jež jsou typické pro většinu školských zařízení.

Vedle základní charakteristiky je u každé kategorie popsáno také vybavení, které se v daném prostoru nachází a které může být v případě potřeby využito k improvizované obraně proti útočníkovi. Je třeba počítat i s výjimkami, kdy některé vybavení chybí, nebo se naopak vyskytují předměty navíc. Vzhledem k důležitosti přesného zmapování byly všechny přístupné prostory v budově fyzicky navštíveny a jejich reálný stav, včetně vybavení, byl podrobně zdokumentován.

Kategorizace má za cíl získat přehled o jednotlivých místnostech, rozdělit je podle jejich funkce a především stanovit, jaké improvizované obranné prostředky jsou v nich potencionálně k dispozici, jelikož každá místnost disponuje odlišným vybavením.

7.1 Výukové prostory

Výukové prostory představují klíčovou součást školního prostředí, kde se studenti i zaměstnanci mohou nacházet v případě ohrožení. Jednotlivé prostory se mezi sebou liší svou velikostí, uspořádáním a také vybavením, což přímo ovlivňuje možnosti, jak se v takové situaci bránit. Zatímco v některých místnostech je k dispozici větší množství volně stojících předmětů, které lze okamžitě uchopit a použít k obraně, v jiných prostorech jsou předměty pevně připevněné, což výrazně snižuje šanci se pohotově bránit.

Pro větší přehlednost jsou tyto prostory rozděleny do tří kategorií na základě jejich primárního účelu, a to na seminární místnosti, přednáškové místnosti a odborné učebny.

7.1.1 Seminární místnosti

Seminární místnosti jsou určeny především pro menší skupiny studentů. Ve většině případů je jejich rozložení a vybavení stejné. Tyto místnosti jsou ve většině případů vybaveny volně stojícími stoly, které jsou obvykle seřazeny do několika řad za sebou tak, aby byl zajištěn přímý pohled na čelní část místnosti, kde se nachází stůl vyučujícího. Vedle tohoto stolu je i prezentační pult s vestavěným počítačem, ke kterému je připojena drátová myš

a klávesnice. Přehled nejčastěji se vyskytujícího vybavení v těchto prostorech je uveden v následující tabulce.

Tabulka 2 Vybavení seminárních místností

Vybavení seminárních místností	
• volně stojící stoly • židle bez koleček • kancelářské křeslo s kolečky • prezentační pult s vestavěným počítačem • drátová počítačová myš • drátová klávesnice • odpadkový koš	• fixy na tabuli • volně ležící kabely • nástěnná tabule • dataprojektor • reproduktory • houba na tabuli • nástěnné hodiny

(zdroj: vlastní)

Obrázek 11 Seminární místnost

(zdroj: vlastní)

7.1.2 Přednáškové místnosti

Přednáškové místnosti se vyznačují především svou velkou kapacitou. V jedné místnosti se může současně nacházet i více než sto osob, což v případě ohrožení představuje zvýšené riziko zranění většího počtu lidí. Lavice a židle jsou v těchto prostorech pevně připevněny k podlaze, což znemožňuje jejich přesun nebo použití k improvizované obraně.

Stůl vyučujícího je volně stojící a jeho standardní součástí je monitor s připojenou drátovou myší a klávesnicí. V některých místnostech se navíc nachází volně stojící tabule. Každá přednášková místnost je rovněž vybavena hasicím přístrojem, který může v případě nouze posloužit nejen k hašení požáru, ale i k obraně.

Tabulka 3 Vybavení přednáškových místností

Vybavení přednáškových místností	
• volně stojící stůl • připevněné stoly se židlemi • kancelářské křeslo s kolečky • monitor • drátová počítačová myš • drátová klávesnice • odpadkový koš • fixy na tabuli	• volně ležící kabely • nástěnná tabule • tabule volně ležící • dataprojektor • reproduktory • mikrofon • houba na tabuli • hasicí přístroj

(zdroj: vlastní)

Obrázek 12 Přednášková místnost

(zdroj: vlastní)

7.1.3 Odborné učebny

Pod odbornými učebnami jsou myšleny místnosti, kde se vyučují jakékoliv odborné předměty. Jedná se tedy o specializované laboratoře a učebny výpočetní techniky. I když jsou lavice a stoly v těchto místnostech obvykle volně stojící, možnosti jejich přesunu jsou často omezené kvůli velkému množství přístrojů, měřicí techniky nebo jiného vybavení nezbytného pro výuku. Bez ohledu ale na to, zda se jedná o odbornou laboratoř nebo počítačovou učebnu, je každý stůl standardně vybaven monitorem, drátovou myší a klávesnicí.

Škola disponuje řadou laboratoří s různým zaměřením, jejichž vybavení je natolik specifické a odlišné, že nelze vytvořit obecný přehled. Z tohoto důvodu se bude práce dál soustředit pouze na počítačové učebny, kde je vybavení jednotné.

Tabulka 4 Vybavení odborných místností

Vybavení odborných místností	
• volně stojící stoly • židle s kolečky • kancelářské křeslo s kolečky • monitor • drátová počítačová myš • drátová klávesnice • odpadkový koš • skříňe	• psací potřeby • volně ležící kabely • nástěnná tabule • tabule volně ležící • dataprojektor • nástěnné reproduktory • houba na tabuli • přístroje k určitému zaměření učebny

(zdroj: vlastní)

Obrázek 13 Odborná místnost

(zdroj: vlastní)

7.2 Administrativní prostory

Administrativní prostory v budově školy zahrnují kanceláře, které slouží jako pracovní zázemí pro akademické i neakademické zaměstnance. Tyto místnosti jsou zpravidla vybaveny základním nábytkem, mezi který patří psací stoly, židle a různé úložné skříně, kam si zaměstnanci ukládají nejen pracovní materiály, ale často i osobní věci.

Specifikem těchto prostor je jejich částečně individuální vybavenost, která se liší podle konkrétních potřeb a preferencí jednotlivých zaměstnanců. Zatímco základní nábytek je stejný, další vybavení, jako jsou doplňky, dekorace nebo kancelářské pomůcky, si zaměstnanci do svých kanceláří a kabinetů často přinášejí sami. Každé pracoviště je ale standardně vybaveno počítačem, který je obvykle doplněn o myš a klávesnici, přičemž volba mezi drátovou nebo bezdrátovou variantou záleží na osobních preferencích konkrétního uživatele. Následně lze na stole nalézt různé kancelářské potřeby, osobní věci či menší spotřebiče jako například kávovar.

Tabulka 5 Vybavení administrativních prostorů

Vybavení administrativních prostorů	
• volně stojící stoly • židle bez koleček • kancelářské křeslo s kolečky • monitor • bezdrátová počítačová myš • bezdrátová klávesnice • odpadkový koš • kancelářské potřeby	• volně ležící kabely • nástěnná tabule/nástěnka • tabule volně ležící • reproduktory • elektrické spotřebiče • kuchyňské náčiní • hygienické potřeby • osobní předměty

(zdroj: vlastní)

Obrázek 14 Administrativní prostory

(zdroj: vlastní)

7.3 Chodby a schodiště

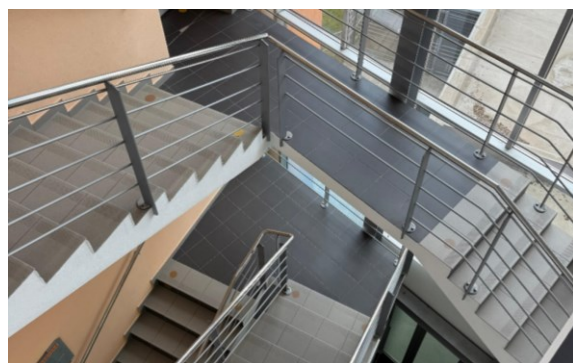
Chodby a schodiště slouží nejen k propojení jednotlivých částí budovy, ale také jako místa pro krátký odpočinek nebo samostudium mezi vyučováním. Pro tento účel se běžně v těchto prostorách nacházejí volně přístupné stoly a židle, které mohou osoby ve škole používat.

Kromě tohoto nábytku se na chodbách nachází i různé dekorativní a informační prvky. Jde například o květiny v květináčích umístěné podél stěn nebo u oken. Neméně důležitou součástí chodeb jsou také nástěnky a informační tabule, které slouží k prezentaci důležitých oznámení, školních akcí či dalších sdělení. Z hlediska bezpečnosti jsou chodby a schodiště vybaveny hasicími přístroji, které jsou rozmístěny na strategických místech tak, aby byly snadno přístupné v případě potřeby.

Tabulka 6 Vybavení chodeb a schodišť

Vybavení chodeb a schodišť	
• volně stojící stoly • židle bez koleček • odpadkové koše • dekorální vitríny	• květináče s kytkami • nástěnky • informační tabule • hasicí přístroje

(zdroj: vlastní)

Obrázek 15 Chodby a schodiště

(zdroj: vlastní)

7.4 Sociální zařízení (toalety)

Při úvahách o možném pohybu útočníka ve škole nelze opomenout ani prostory sociálních zařízení, tedy toalety, které jsou běžnou součástí každé školní budovy. Vybavení těchto prostor odpovídá standardu běžných sociálních zařízení. Nacházejí se zde toalety, umyvadla, zrcadla a odpadkové koše.

Přestože se na první pohled může zdát, že možnosti improvizované obrany jsou v těchto prostorech velmi omezené, je možné využít některé předměty pro obranu použít. Konkrétně například záchodové prkénko, záchodovou štětku nebo odpadkový koš.

Tabulka 7 Vybavení sociálních zařízení

Vybavení sociálních zařízení
• toalety • záchodová štěrka • zrcadla • umyvadla • odpadkový koš

(zdroj: vlastní)

Obrázek 16 Sociální zařízení

(zdroj: vlastní)

7.5 Shrnutí kapitoly a přehled nejvyužívanějšího vybavení

V této kapitole byla provedena kategorizace a analýza prostor vybraného objektu, a to se zaměřením na jejich uspořádání, vybavenost a možnosti využití jednotlivých předmětů pro případnou improvizovanou obranu. Prostory byly rozděleny do několika kategorií podle jejich primárního účelu, což umožnilo detailněji popsat jejich charakteristiky i vybavení.

Ze zjištěných skutečností vyplynulo, že mezi jednotlivými typy prostor existují významné rozdíly. V některých místnostech, zejména v seminárních a odborných učebnách, se nachází větší množství volně stojícího nábytku a menších předmětů, které by bylo možné k obraně využít. Naopak v přednáškových místnostech, kde je nábytek převážně pevně připevněn k podlaze, jsou možnosti okamžité fyzické obrany výrazně omezeny.

Tabulka 8 Přehled nejvyužívanějšího vybavení

Předmět	Možnost použití k přímé obraně	Prostory, kde se předměty nachází
Dataprojektor	ne	všechny výukové prostory
Drátová/bezdrátová klávesnice a myš	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Elektrické spotřebiče	ano	administrativní prostory
Hasicí přístroj	ano	přednáškové místnosti, chodby a schodiště
Houba na tabuli	ano	všechny výukové prostory
Hygienické potřeby	ano	administrativní prostory
Kancelářské křeslo s kolečky	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Kancelářské potřeby	ano	administrativní prostory
Kuchyňské náčiní	ano	administrativní prostory
Květiny v květináčích	ano	chodby a schodiště
Mikrofon	ano	přednáškové místnosti
Monitor	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Nástěnky a informační tabule	ano	chodby a schodiště
Nástěnná tabule	ne	všechny výukové prostory
Nástěnné hodiny	ano	seminární místnosti, odborné učebny
Nástěnné reproduktory	ne	všechny výukové prostory
Odpadkový koš	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Osobní věci zaměstnanců	ano	administrativní prostory
Pevně připevněné stoly se židlemi	ne	přednáškové místnosti
Psací potřeby	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Pult s vestavěným počítačem a monitorem	ne	seminární místnosti

Předmět	Možnost použití k přímé obraně	Prostory, kde se předměty nachází
Skříně	ne	odborné učebny, administrativní prostory
Záchodové prkénko	ano	sociální zařízení
Umyvadlo	ne	sociální zařízení
Volně ležící kabely	ano	všechny výukové prostory, administrativní prostory
Volně ležící reproduktory	ano	seminární místnosti, administrativní prostory
Volně stojící velké stoly	ne	všechny výukové prostory, chodby a schodiště
Volně stojící menší stoly	ano	chodby a schodiště
Volně stojící tabule	ano	přednáškové místnosti, odborné učebny, administrativní prostory
Volně stojící židle bez koleček	ano	seminární místnosti, odborné učebny, chodby
Záchodová štětky	ano	sociální zařízení
Záchodové prkénko	ano	sociální zařízení
Zrcadlo	ne	sociální zařízení

(zdroj: vlastní)

Všechny získané poznatky jsou vyspány v tabulce 8 a poskytují tak ucelený přehled vybavení jednotlivých prostor spolu s jeho reálnou využitelností pro rychlou a efektivní improvizovanou obranu, kdy se útočník dostane do těsného kontaktu s přítomnými osobami.

8 MANUÁL S POSTUPY OBRANY PROTI NÁSILNÉMU ÚTOČNÍKOVI S VYUŽITÍM IMPROVIZOVANÝCH PROSTŘEDKŮ

Na základě předchozí kategorizace prostor je v této části navržen praktický manuál, který se zaměřuje na možnosti improvizované obrany proti násilnému útočníkovi s využitím běžného vybavení, jež se v daných prostorech standardně nachází. Cílem je poskytnout přehled taktických postupů, které mohou osoby přítomné na místě útoku bezprostředně využít k ochraně vlastního života, případně k omezení činnosti útočníka.

Při návrhu jednotlivých situací byly zohledněny základní lidské reakce na nebezpečné situace, mezi které patří útok, útěk, úkryt a zamrznutí. [20][21] Modelace vychází z předpokladu, že v reálné situaci část přítomných osob reaguje aktivně a zapojuje se do obrany, zatímco druhá část zůstává pasivní, případně zcela paralyzována stresem. Scénáře tak odrážejí variabilitu lidského chování a kladou důraz na reálné možnosti jednotlivců, kteří se mohou ocitnout v ohrožení. Hlavním cílem práce však zůstává ukázat možnosti improvizované obrany.

Navrhované obranné prostředky a postupy vycházejí z reálné dostupnosti předmětů, jejich fyzikálních vlastností a možností použití v konkrétních místnostech. Manuál je tak rozdělen podle jednotlivých kategorií místností, přičemž součástí každé z nich je i přehledná tabulka, která třídí improvizované prostředky podle jejich funkčního využití. Toto uspořádání tak zajišťuje lepší orientaci v možnostech obrany specifických pro daný prostor. Jednotlivé improvizované prostředky byly rozděleny do čtyř základních kategorií – obranné, ochranné, dezorientační a manipulační.

Obrázek 17 Kategorizace improvizovaných prostředků

(zdroj: vlastní)

Obranné prostředky slouží k aktivnímu zastavení útočníka nebo k narušení jeho schopnosti dále pokračovat v útoku. Typicky jde o předměty schopné způsobit bolestivý zásah či jinou formu přímého narušení útočné činnosti. Patří sem například nůžky, odpadkový koš nebo jiné předměty, které svou konstrukcí umožňují efektivní zásah proti útočnickovi.

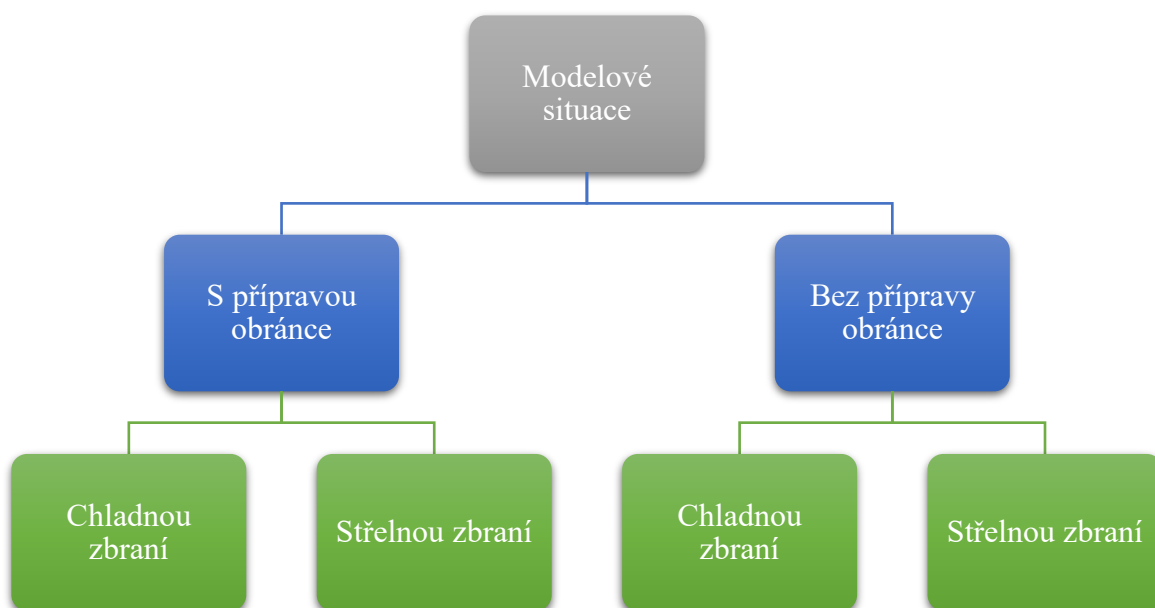
Tyto prostředky lze dále rozlišit podle účinku. Některé, jako například nůžky, mohou v případě účinného zásahu neutralizovat útočníka a tím zastavit útok. Jiné, například odpadkový koš, sice nezpůsobuje přímé ohrožení života, ale dokáže narušit útočnickovu rovnováhu nebo zpomalit jeho postup.

Ochranné prostředky jsou využívány především k zakrytí zranitelných částí těla a ke snížení rizika přímého zásahu nebo fyzického kontaktu s útočníkem. Do této kategorie lze zařadit například monitor nebo židli použitou jako improvizovaný štít.

Dezorientační prostředky mají za cíl narušit orientaci pachatele nebo omezit jeho schopnost přesně zacílit útok. Typickým příkladem je deodorant nebo hasicí přístroj, jejichž aerosol může dočasně ovlivnit zrakové nebo respirační schopnosti útočníka. Patří sem však i předměty vhodné k vržení, jejichž náhlý zásah může vyvolat překvapení, narušit vizuální vnímání nebo zpomalit postup útoku.

Manipulační prostředky jsou určeny k omezení pohybu nebo dočasné kontrole těla útočníka. V praxi se může jednat například o stůl, který slouží jako fyzická bariéra nebo volné kabely, které lze využít k provizornímu svázání pachatele.

V rámci každé kategorie prostor bude uveden názorný příklad vývoje útoku, který demonstruje možné reakce osob podle toho, zda měly možnost se na vzniklou situaci připravit nebo byly útokem zcela zaskočeny. Znázorněné situace nejsou dovedeny až k úplnému zneškodnění útočníka, neboť cílem je především ukázat možnosti efektivní obrany v daném okamžiku. Průběh útoku se může vyvíjet různými směry, a proto je pozornost věnována především reakci na bezprostřední hrozbu a snaze minimalizovat riziko zranění či úmrtí.

Obrázek 18 Znázornění modelových situací

(zdroj: vlastní)

Manuál pracuje se scénáři útoků vedených chladnou i střelnou zbraní. Je však nutné podotknout, že možnosti improvizované obrany proti střelné zbraní jsou výrazně omezené. Efektivní zásah je možný převážně tehdy, pokud má napadená osoba čas na přípravu nebo pokud dojde například ke konfrontaci na velmi malou vzdálenost, kdy je možné rychle reagovat a fyzicky ovlivnit dráhu případného výstřelu. V případech, kdy je útok veden náhle, z větší vzdálenosti nebo v uzavřeném prostoru bez krytí, stává se obrana vysoce rizikovou a je nutné počítat s možnými ztrátami na životech.

8.1 Seminární místnosti

Zobrazená situace ilustruje možný průběh násilného útoku v seminární místnosti, do které má útočník volný přístup i během probíhající výuky. Vstup do místnosti je vybaven pouze mechanickým zámekem, který bývá během vyučování standardně odemčený a dveře jsou navíc z vnější strany osazeny klikou, což umožňuje snadný vstup komukoli z chodby. Výhodou těchto prostor je přítomnost většího počtu osob, které si v případě útoku mohou při obraně vzájemně pomáhat.

Napadení studentů chladnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 19 Nečekaný útok na studenty

(zdroj: vlastní)

Útočník vstupuje během probíhající výuky do třídy a přistupuje k sedící osobě v přední lavici. Na prvním snímku je zachycen moment počátečního fyzického napadení, kdy přistupuje do blízkosti oběti a chladnou zbraní ji bodá do hrudníku. Jedná se o útok na krátkou vzdálenost v prostředí s omezenými možnostmi úniku, kde je potřeba okamžité reakce a bez předchozích znalostí obrany je malá šance vyváznout z této situace pouze s lehkým zraněním. Studentka v pozadí instinktivně zvedá ruce v obranném gestu a ustupuje od konfliktu. Tato reakce tak poukazuje na přirozené obranné mechanismy, jako je zvednutí rukou nebo skrčení se.

Obrázek 20 Snaha studentů zamezit útoku

(zdroj: vlastní)

Druhá situace zachycuje také útok, tentokrát však s aktivní reakcí napadených osob, které využívají dostupné prostředky k improvizované obraně. Útočník držící chladnou zbraň se nachází v útočné pozici hned po vstupu do místnosti. Student, který je v těsné blízkosti útočníka a hrozí na něho útok, zaujímá obranný postoj tak, že odsouvá stůl, u kterého sedí

a sune ho směrem k útočníkovi. Poté uchopil židli a používá ji jako improvizovaný štít k odklonění případného útoku a ochraně těla.

Současně další osoba (například učitel nebo student) přistupuje k útočníkovi zezadu a využívá kovový odpadkový koš jako improvizovaný obranný prostředek. Cílem zásahu je narušit stabilitu útočníka zezadu a vytvořit moment překvapení, který umožní další obrannou akci nebo únik. Pohyb obou osob ukazuje, že jsou schopny rychle vyhodnotit situaci a efektivně využít prostředí k obraně, přestože nemají přístup ke standardním obranným prostředkům. Lze tedy vidět jak individuální, tak kolektivní obranu.

Napadení učitele chladnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 21 Reakce učitele na útok

(zdroj: vlastní)

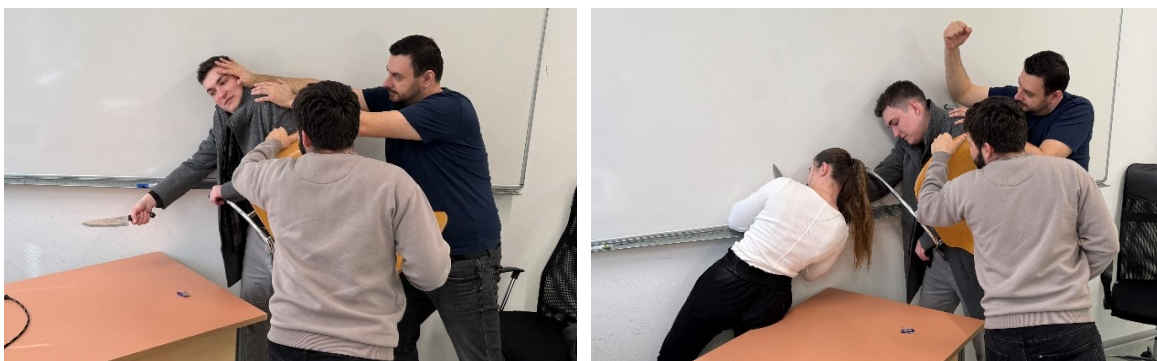
Na začátku situace vstupuje do prostoru třídy ozbrojený útočník s chladnou zbraní. Přistupuje k učitelskému stolu přímo k vyučující, která na vzniklou situaci pohotově reaguje. Nejprve uchopí kancelářskou židli a snaží se ji využít jako improvizovanou bariéru, aby oddělila své tělo od dráhy útoku. Následně prisouvá stůl směrem k sobě, a tím vytváří pevnou překážku mezi sebou a útočníkem.

Obrázek 22 Přitlačení židlí k tabuli a omezení pohybu

(zdroj: vlastní)

Vzápětí zasahuje do situace student, který přibíhá s uchopenou židlí a používá ji jako improvizovaný ochranný prostředek. Kovové nohy židle využívá k přitlačení útočníka ke zdi, čímž omezuje jeho pohyb.

Obrázek 23 Kolektivní obrana proti útočníkovi

(zdroj: vlastní)

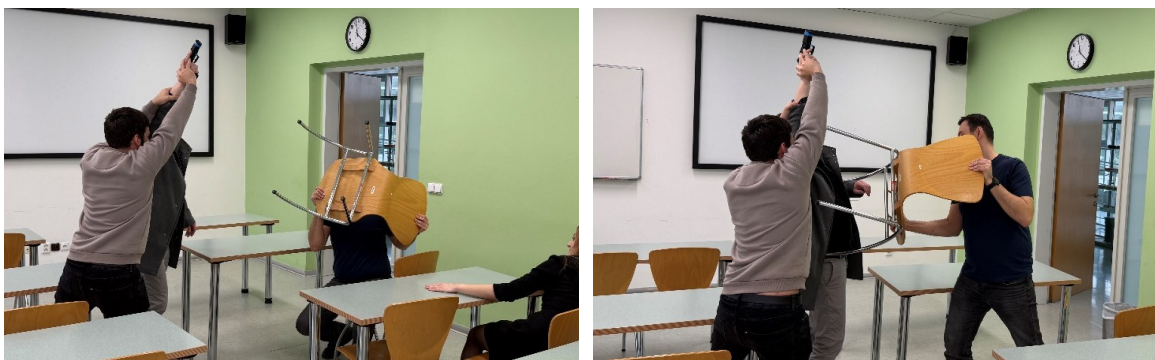
Proti útočníkovi se postaví i další ze studentů, který útočníka zezadu uchopí za hlavu a podílí se na jeho znehybnění. V závěru se opět aktivně zapojuje i vyučující, která se pokouší o znehybnění zbraně z ruky útočníka případně jejího zajištění. Jak je patrné z posledního snímku, jeden ze studentů dále podporuje zneškodnění útočníka opakovanými údery vedenými na oblast hlavy.

Napadení střelnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 24 Útok střelnou zbraní v seminární místnosti

(zdroj: vlastní)

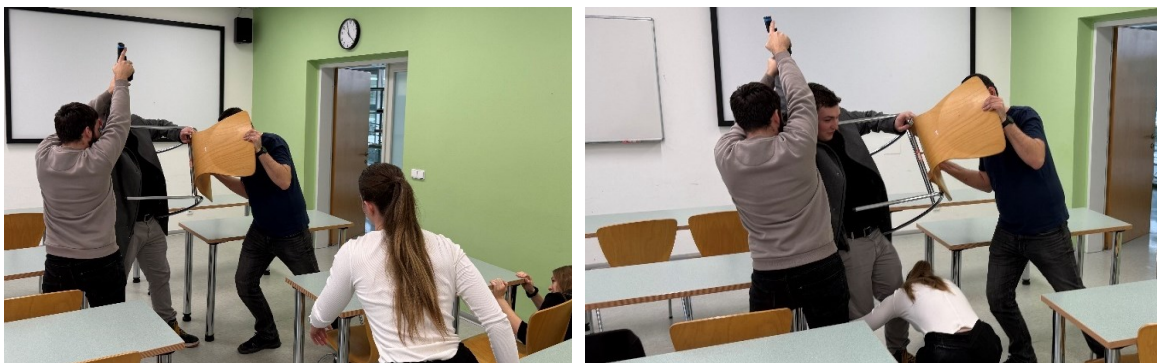
Útočník vstupuje do učebny se zbraní v ruce a pohybuje se mezi sedícími studenty. Studenti jsou vylekaní a čekají, co se bude dít. Student, okolo kterého útočník prochází, však zareaguje velmi pohotově. Vstává ze židle a rozhodným pohybem zasahuje proti ruce útočníka, ve které drží zbraň. Úchopem směřuje paži se zbraní vzhůru, čímž se snaží odklonit hlaveň a zabránit bezprostřednímu ohrožení sebe i ostatních.

Obrázek 25 Odklonění hlavně zbraně a zapojení dalšího studenta

(zdroj: vlastní)

Po počátečním zásahu studenta, který útočníkovi odklání ruku se zbraní směrem vzhůru, dochází k zapojení další osoby. Druhý student přistupuje z boku a přichází s pevně uchopenou židlí, kterou využívá jako improvizovaný ochranný prostředek. Židli drží před tělem tak, aby se sám chránil a současně ji mohl využít k blokování či vytlačení útočníka.

Obrázek 26 Omezení pohybu útočníka chycením nohou

(zdroj: vlastní)

Na obrázku 26 je dobře patrné, že čím více osob se do eliminace útočníka zapojí, tím účinnější může být celková obrana. V této ukázce lze vidět koordinovaný zásah několika studentů, kdy jeden se snaží zamezit použití zbraně, další využívá židli jako improvizovaný štít a další osoba se zaměřuje na nohy útočníka, aby omezila jeho pohyb.

Obrázek 27 Další možnosti eliminace útoku

(zdroj: vlastní)

Poslední zmíněnou možností obrany v této situaci je kombinovaný zásah více osob z různých směrů. Jeden z obránců stále drží paži útočníka se zbraní a tlačí ji směrem vzhůru, aby znemožnil střelbu. Druhá osoba útočníka kope, čímž se ho snaží vyvést z rovnováhy a omezit tak jeho pohyb. Do obrany se zároveň zapojuje i další přítomný, který přistupuje k útočnickovi zezadu a snaží se ho znehybnit uchopením za hlavu s překrytím očí.

Napadení s přípravou obránců

Pokud by osoby obdržely informaci o přítomnosti útočníka v době probíhající výuky, nejúčinnější obranou je uzamčení dveří a předstírání, že je místnost prázdná. V případě, že zamčení není možné, lze postupovat obdobně jako v přednáškových místnostech a využít dostupné prostředky k improvizované obraně.

Obrázek 28 Napadení s přípravou v seminární místnosti

(zdroj: vlastní)

V situaci, kdy osoba pozoruje útočníka se zbraní například na chodbě, může využít krátký časový náskok k ukrytí v nejbližší otevřené místnosti a k uchopení vhodného improvizovaného prostředku k obraně. Jelikož jsou seminární místnosti v době výuky otevřené, je tato situace zobrazena právě zde.

V modelové situaci na obrázku 28 útočník postupuje těsně za obrádkyní, a proto již nestačila zavřít dveře. Studentka se nachází na straně dveří s mléčným sklem, což za běžných okolností nepředstavuje vhodné místo pro úkryt. V tomto případě však rozhoduje časová tíseň a skutečnost, že právě z tohoto směru útočník přichází. V rámci bezprostřední obranné reakce sahá po kovovém odpadkovém koši, který drží nad hlavou v útočné pozici a je připravená jej použít k fyzickému zásahu v případě vniknutí pachatele do třídy.

8.1.1 Shrnutí – seminární místnosti

Kapitola 8.1 představuje konkrétní příklady improvizované obrany v prostředí seminární místnosti, která je v době výuky běžně dostupná a odemčená. Na fotografických scénářích je demonstrováno chování studentů a vyučujícího při útoku vedeném chladnou i střelnou zbraní. Z analýzy vyplývá, že úspěšná improvizovaná obrana závisí na několika faktorech, a to zejména na rychlé reakci, využití dostupného vybavení a případné spolupráci více osob. Nejefektivnější formou obrany se jeví kombinovaný a koordinovaný postup více jednotlivců. Zejména u útoků vedených střelnou zbraní je nutné počítat s vysokým rizikem vážného zranění, a proto je důraz kladen na okamžité odklonění hlavně a omezení pohybu útočníka.

Pro přehledné shrnutí možných prostředků, které lze v seminární místnosti improvizovaně využít při obraně, byla zpracována následující tabulka. Ta rozděluje běžně

dostupné předměty podle jejich funkčního využití v rámci obranné reakce. Zmíněné jsou i jiné předměty, které se v místnosti nachází a daly by se k obraně použít.

Tabulka 9 Použití dostupných prostředků v seminárních místnostech

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	židle bez koleček, odpadkový koš, počítačová myš nebo klávesnice
Ochranné prostředky	židle, klávesnice
Dezorientační prostředky	odpadkový koš, klávesnice, fixy a houba na tabuli
Manipulační prostředky	volně stojící nábytek, kabely (svázání)

(zdroj: vlastní)

8.2 Přednáškové místnosti

Zobrazené situace ilustrují možný průběh násilného útoku v přednáškové místnosti, do které má útočník volný přístup i během probíhající výuky. Vstup do místnosti je sice technicky zajištěn bezkontaktní čtečkou, avšak po jejím odblokování zůstávají dveře běžně otevřené a prostor je dále volně přístupný komukoli z chodby. Vnitřní uspořádání místnosti je charakteristické řadovým sezením s lavicemi a židlemi pevně spojenými s podlahou, což výrazně omezuje možnosti improvizované obrany. Výhodou těchto prostor je přítomnost většího počtu osob, které si v případě útoku mohou při obraně vzájemně pomáhat.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 29 Napadení chladnou zbraní v přednáškové místnosti

(zdroj: vlastní)

Modelová situace na obrázku znázorňuje útok vedený chladnou zbraní v přednáškové místnosti, kde se útočník pohybuje v prostoru u tabule a následně míří směrem k přední části

třídy. V ruce drží nůž, se kterým přistupuje k osobě nacházející se u učitelského stolu. Na prvním snímku je patrné, že přítomní studenti ještě nereagují, zatímco útočník pokračuje v pohybu směrem k vyučujícímu.

Vyučující pohotově reaguje a v momentě přiblížení útočníka sahá po volně stojící židli. Židli drží oběma rukama tak, aby ji mohl využít jako improvizovaný štít. Tím vytváří mezi sebou a útočníkem fyzickou bariéru, která má za cíl zamezit přímému kontaktu a omezit možnost zásahu chladnou zbraní.

Obrázek 30 Držení židle

(zdroj: vlastní)

Situace na obrázku 30 ukazuje rozdíl v efektivitě použití židle jako improvizovaného ochranného i obranného prostředku. Na prvním snímku drží bránící se osoba židli tak, že její sedací část směřuje proti útočníkovi, zatímco nohy židle jsou natočené mimo jeho tělo. V této poloze sice židle plní funkci základního štítu, nicméně útočník s chladnou zbraní si i tak může najít cestu k oběti a provést bodnutí podél okraje židle.

Ve druhé poloze je židle natočena tak, že její nohy směřují přímo proti tělu útočníka, konkrétně do oblasti krku a horní části trupu. Tento způsob držení zvyšuje efektivitu obrany tím, že jednak zvětšuje odstup mezi útočníkem a obráncem, a zároveň umožňuje vyvíjet cílený tlak s potenciálem způsobit útočníkovi bolest. Opěradlo židle současně zaujímá pozici, která přirozeně zasahuje do trajektorie útoku a tím jej může částečně zablokovat. Správná orientace židle tedy hraje zásadní roli při minimalizaci rizika zranění.

Obrázek 31 Připojení další osoby k eliminaci útočníka

(zdroj: vlastní)

Do situace se následně zapojuje další osoba a jako improvizovaný prostředek používá hasicí přístroj. Ten drží nad hlavou a přibližuje se k útočnickovi zezadu. Spolupráce dvou osob z různých směrů snižuje útočnickovu schopnost reagovat a omezuje jeho pohyb. Zepředu na něj stále tlačí osoba se židlí, zatímco zezadu mu hrozí zásah těžkým předmětem. Hasicí přístroj může způsobit bolest, narušit stabilitu útočníka nebo pokračování v útoku. V některých případech může právě takový zásah útok ukončit, například tím, že útočník upustí zbraň nebo se zhroutí na zem. V podobných situacích je možné využít i jiné dostupné předměty, například odpadkový koš nebo víko z boxu na recyklovaný odpad.

Napadení střelnou/chladnou zbraní s přípravou obránce – obrana jedince

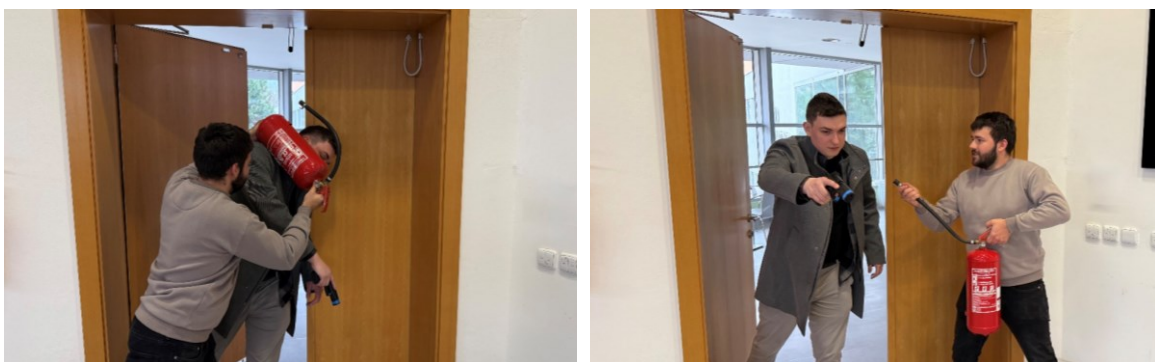

Obrázek 32 Obrana jedince pomocí koše

(zdroj: vlastní)

Zobrazená situace na obrázku 32 představuje modelový scénář útoku střelnou zbraní, na který se obránce mohl alespoň částečně připravit díky předchozímu varování nebo vizuálnímu kontaktu s blížícím se pachatelem. Průběh této situace by však mohl být velmi podobný i v případě útoku chladnou zbraní. Z důvodu přehlednosti a omezení opakování byly v modelových scénářích zobrazeny varianty obrany pouze s jedním typem zbraně.

Obránce se nachází bezprostředně za dveřmi a v rukou drží velkoobjemový kontejner na tříděný odpad, který se chystá použít jako improvizovaný obranný prostředek. Ve chvíli, kdy se útočník objevuje ve dveřích a drží zbraň v natažené ruce, obránce okamžitě reaguje úderem kontejnerem vedeným přímo na paži útočníka, ve které drží zbraň. Cílem takového úderu je narušit útočnickovu schopnost zbraň ovládat, případně ji vyrazit z ruky. Zásah do horní končetiny může útočníka vyvézt z rovnováhy a výrazně omezit jeho schopnost zamířit nebo vystřelit. Vzhledem k velikosti a hmotnosti použitého prostředku je tento postup fyzicky náročný a je tedy vhodnější spíše pro fyzicky zdatnější osoby.

Obrázek 33 Obrana hasicím přístrojem

(zdroj: vlastní)

Další možností je využití hasicího přístroje, který je umístěn hned u vstupu do místnosti. Tento prostředek lze využít dvěma základními způsoby. Prvním je použití hasicího přístroje jako těžkého obranného nástroje, jako je ukázané na obrázku 33 vlevo. Pokud je držen naležato oběma rukama, umožňuje vést údery například do oblasti hlavy nebo horní části trupu. V tomto případě není útok přímo směřován na samotnou ruku se zbraní. Důvodem je relativně malá úderná plocha přístroje a obtížnost přesného zacílení, což by mohlo vést k neúčinnému zásahu. Obránce se v této situaci nachází na straně dveří, odkud jej může útočník přímo vidět. Nejedná se o taktickou volbu, ale skutečnost, že útočník přichází těsně za ním a hasicí přístroj je umístěn právě na této straně stěny. Obránce tedy zůstává v tomto prostoru, jelikož jde o jediné místo, odkud může prostředek okamžitě uchopit a reagovat.

Druhým způsobem je použití přístroje v jeho primární funkci, tedy aktivace a nasměrování proudu hasiva na útočníka. Při správném míření do oblasti očí nebo dýchacích cest může dojít k jeho dočasnému oslepení, dezorientaci nebo omezení pohybu.

V obou případech se jedná o dostupný prostředek, který může krátkodobě narušit schopnost útočníka pokračovat v útoku a poskytnout obránci časovou výhodu pro další jednání.

Napadení střelnou/chladnou zbraní s přípravou více obránců – příklad 1

Obrázek 34 Vytvoření fyzické překážky a následná obrana

(zdroj: vlastní)

Obrázek 34 zobrazuje okamžik, kdy přítomné osoby reagují na hrozící útok v prostoru, ze kterého není možné uniknout. Vzhledem k absenci jiného východiska je nutné improvizovaně zareagovat přímo na místě. Jeden z obránců přemísťuje box na tříděný odpad ke vstupním dveřím a snaží se tím vytvořit improvizovanou fyzickou překážku, která by mohla zpomalit nebo částečně zablokovat vstup útočníka. K této zábraně je následně přistaven převrácený stůl, který překážku ještě více stabilizuje a současně vytváří částečný kryt.

Po otevření dveří vstupuje útočník se střelnou zbraní, proti kterému je připraven hasicí přístroj držený oběma rukama v pozici vhodné k úderu. Další osoba vyčkává podél stěny, odkud může reagovat podle dalšího vývoje situace.

Napadení střelnou/chladnou zbraní s přípravou více obránců – příklad 2

Obrázek 35 Zapojení třech obránců proti útočníkovi

(zdroj: vlastní)

Útočník se blíží ke dveřím a v ruce drží střelnou zbraň. Přímý únik z prostoru není možný, a proto přítomné osoby volí aktivní obranu. V cestě útočníkovi je postaven recyklační kontejner, který slouží k jeho zpomalení a ztížení pohybu. V prostoru za bariérou jsou připraveny tři osoby, které jsou připraveny pohotově reagovat.

Jedna z osob drží plastovou židli otočenou tak, aby její nohy směřovaly proti útočníkovi. Zaujímá postavení mírně mimo osu vstupu a využívá židli jako improvizovaný štít s možností zásahu. Druhá osoba svírá hasicí přístroj ve svislé poloze a směřuje jeho hadici ke dveřím, připravena zasáhnout proudem hasiva. Cílem je útočníka dezorientovat, omezit jeho vidění a ztížit mu další akci. Je však nutné počítat s tím, že hasivo může zasáhnout i ostatní obránce nacházející se v blízkosti a dočasně omezit jejich schopnost vidění nebo dýchání. Třetí obránce zasahuje nejbližše dveřím a jeho hlavní snahou je odklonit hlaveň zbraně stranou, aby zabránila střelbě do prostoru učebny a mohl tak ohrozit další osoby.

Na spodním obrázku 35 jsou dobře patrné jednotlivé role zapojených osob, které spolupracují v rámci improvizované obrany a vytváří tak efektivní reakci v situaci, kdy přímé ohrožení nelze řešit únikem.

Obrázek 36 Možnost zásahu proti paži útočníka se zbraní

(zdroj: vlastní)

Pokud si obránce netroufá zasáhnout proti zbraní přímo rukou, může využít jakýkoli dostupný předmět, který mu umožní prodloužit dosah a snížit riziko přímého kontaktu s útočníkem. Na obrázku 36 je zachycena situace, kdy je kovový odpadkový koš použit jako úderný prostředek namířený proti paži útočníka, ve které drží zbraň. Stejným způsobem lze využít i další běžné předměty nacházející se v místnosti, jako například monitor nebo klávesnici. Možnosti obrany však závisí na tom, kolik času mají přítomné osoby k dispozici pro uchopení těchto prostředků. Současně je důležité zmínit, že na modelové situace se cíleně používaly pouze věci, co byly v blízkosti dveří.

Napadení střelnou zbraní bez přípravy obránců

V případě nečekaného útoku střelnou zbraní v přednáškové místnosti jsou možnosti obrany velmi omezené. Pokud útok nastane bez varování a přítomné osoby nemají možnost se ukrýt za pevnou překážku nebo rychle opustit prostor, je šance na přežití minimální. Uspořádání místnosti, pevně připevněný nábytek a omezené krycí prvky ztěžují jakoukoli účinnou reakci ani improvizovanou obranu. V takové situaci bývá jedinou možnou obranou snaha krýt se za dostupným vybavením, zaujmout co nejnižší polohu a zůstat v klidu. Možnost účinné reakce však ovlivňuje také osobní připravenost jednotlivce, tedy jaké má dovednosti, znalosti a zda má u sebe jakýkoli vhodný prostředek, který může k obraně využít. Pokud však střelba začne z krátké vzdálenosti a bez varování, může být improvizovaná obrana zcela nemožná.

8.2.1 Shrnutí – přednáškové místnosti

Přednáškové místnosti jsou určeny pro výuku většího počtu studentů a vyznačují se pevným uspořádáním nábytku, který je ukotven k podlaze. Tato skutečnost výrazně omezuje

možnosti úniku i improvizované obrany. Modelové situace ukazují, že i v těchto prostorách lze za určitých okolností využít dostupné vybavení k odvrácení útoku. Mezi vhodné prostředky patří například židle, odpadkové koše či hasicí přístroj, které mohou sloužit k vytvoření fyzických překážek, přímému zásahu nebo dočasnému zpomalení a narušení útočnickovy akce.

Scénáře rovněž potvrzují, že účinnost obrany se zvyšuje při zapojení více osob, například útokem z různých směrů, použitím hasiva nebo snahou o vyražení zbraně z ruky útočníka. V případě střelného útoku sehraje klíčovou roli jakákoli forma přípravy, protože i minimální časová výhoda umožňuje improvizované prostředky využít cíleněji a s větší účinností. Pokud však k útoku dojde náhle a bez varování, zůstávají možnosti reakce omezené. Uspořádání prostoru a absence krytí navíc snižují schopnost přítomných osob efektivně reagovat.

Tabulka 10 Použití dostupných prostředků v přednáškových místnostech

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	židle bez koleček, odpadkový koš, kabely, počítačová myš nebo klávesnice, monitor, hasicí přístroj
Ochranné prostředky	židle, monitor, klávesnice
Dezorientační prostředky	hasicí přístroj, odpadkový koš, monitor, klávesnice, fixy a houba na tabuli
Manipulační prostředky	volně stojící nábytek, koš na tříděný odpad, kabely (svázání)

(zdroj: vlastní)

8.3 Odborné místnosti

Odborné učebny jsou prostory určené pro výuku technických nebo specializovaných předmětů, které vyžadují specifické vybavení a pomůcky. Přístup do těchto místností je zajištěn pomocí bezkontaktního přístupového systému a z vnější strany jsou dveře osazeny koulí, což znemožňuje jejich otevření bez vnitřního zásahu. V době výuky je tedy přístup do místnosti možný pouze v případě, že osoba uvnitř otevře dveře zevnitř, typicky po zaklepaní. Tento způsob zajištění snižuje pravděpodobnost náhlého vniknutí neautorizované osoby, avšak nelze ho považovat za bezpečnostní opatření proti cílenému útoku. Výhodou těchto prostor je přítomnost většího počtu osob, které si v případě útoku mohou při obraně pomáhat.

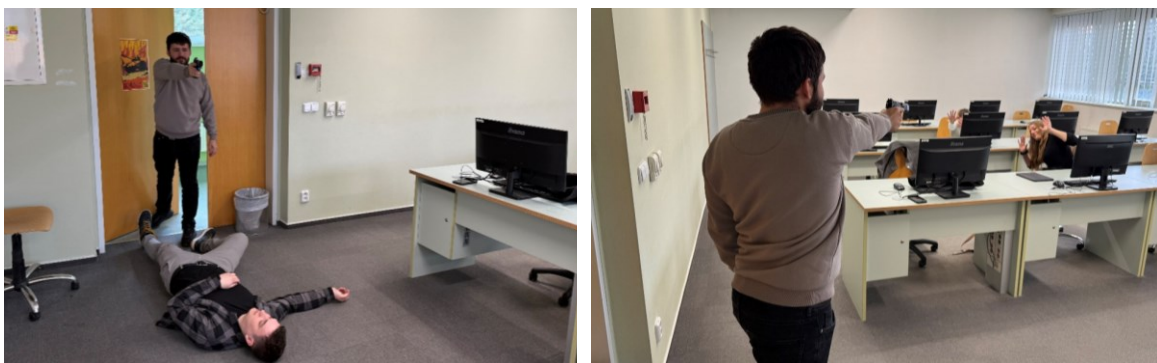
Napadení střelnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 37 Náhlý útok v odborné učebně

(zdroj: vlastní)

Zachycená modelová situace na obrázku 37 ilustruje průběh náhlého útoku v odborné učebně během výuky. Na zaklepání na dveře z vnější strany reaguje jeden ze studentů, přistupuje ke dveřím a otevírá. Za dveřmi se však nachází ozbrojený útočník, který využívá momentu překvapení a ihned po otevření zahajuje střelbu.

Obrázek 38 Útočník v učebně

(zdroj: vlastní)

První ranou zasahuje právě studenta, který dveře otevřel, a následně vstupuje do místnosti. V dalších okamžicích lze pozorovat různorodé reakce přítomných studentů. Někteří se instinktivně snaží ukrýt za stoly a počítače nebo zaujmout nízkou pozici, jiní se ocitají ve stavu pasivního vyčkávání.

Obrázek 39 Odvedení pozornosti útočníka

(zdroj: vlastní)

V popředí však osoba zobrazující vyučujícího reaguje pohotově. Rychle vyhodnotí situaci a sahá po monitoru, který zvedá nad hlavu s úmyslem jej použít jako dezorientační prostředek, který vrhne na útočníka. V takové situaci již není prostor pro delší rozhodování, každá vteřina rozhoduje o dalších možnostech vývoje situace.

Zatímco většina studentů zůstává v pasivní nebo krycí pozici, vyučující pokračuje v aktivní snaze odvrátit pozornost útočníka od ostatních osob v místnosti. Poté, co odhodí monitor, uchopí kancelářskou židli, se kterou se proti ozbrojenému útočnickovi vydává. Tímto krokem na sebe úmyslně přitahuje pozornost a snaží se narušit jeho postup. Přestože takové jednání může vést k ohrožení vlastní bezpečnosti, poskytuje tím ostatním přítomným krátkodobou příležitost k reakci. Studenti v předních lavicích se v tomto okamžiku mohou rozhodnout k přímému zásahu a společným útokem na útočníka se ho pokusit zneškodnit, případně využít situace k úniku z nebezpečného prostoru.

Napadení střelnou nebo chladnou zbraní s přípravou obránců

Možnost napadení v odborné učebně střelnou nebo chladnou zbraní za situace, kdy by se přítomné osoby mohly na útok připravit, je z hlediska technického zabezpečení těchto prostor značně omezená. Vstup do místnosti je možný pouze po předchozí autorizaci, což v praxi znamená, že jakýkoli pokus o násilné vniknutí je ztížen nebo zcela vyloučen. Pokud však osoby nacházející se uvnitř nesprávně vyhodnotí situaci a dveře otevřou, dochází tak k útoku bez možnosti obranné přípravy.

Za předpokladu, že by odborné učebny byly vybaveny pouze mechanickým zámekem a během výuky volně přístupné, bylo by v případě hrozícího útoku možné prostor preventivně uzamknout. Pokud by ale z nějakého důvodu k uzamčení nedošlo a útočník se mohl dostat do prostoru učebny, dali by se uplatnit obdobné obranné principy jako

v přednáškových místnostech. Improvizovaná obrana by v takovém případě vycházela z dostupného vybavení učebny, jako jsou monitory, židle, odpadkový koš, volně vedené kabely nebo specifické předměty pro konkrétní odbornou místnost.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránců

Při napadení chladnou zbraní bez přípravy lze postupovat obdobně jako například v seminárních místnostech. Zásadní je snaha vytvořit mezi útočníkem a bráncí se osobou fyzickou překážku, která omezí možnost přímého kontaktu. K tomuto účelu lze využít běžně dostupné předměty v odborné učebně, jako je nábytek, monitory, klávesnice nebo i předměty typické pro danou místnost.

Účinnost obrany se navíc výrazně zvyšuje při koordinovaném postupu více osob. Spolupráce z různých směrů, například kombinace krytí, aktivního zásahu a zamezení pohybu útočníka, zvyšuje pravděpodobnost úspěšného přerušení útoku. Rozhodnost a rychlost reakce jsou v takových situacích klíčové.

8.3.1 Shrnutí – odborné místnosti

Odborné učebny představují specifický typ prostoru, který se od běžných výukových místností liší jak vybavením, tak režimem přístupu. Vstup je možný pouze po autorizaci, což sice do určité míry snižuje pravděpodobnost náhlého vniknutí, ale zároveň znamená, že jakmile je útočník omylem vpuštěn, reakční čas přítomných osob je minimální.

Modelové situace ukazují reakci na útok vedený střelnou zbraní bez předchozího varování, kdy se obrana soustředí na okamžitou reakci jednotlivců. Vyučující zde hraje významnou roli, kdy iniciuje první obrannou akci s cílem odklonit pozornost útočníka a vytvořit podmínky pro případný zásah dalších přítomných osob. Možnosti obrany jsou v tomto scénáři omezené, avšak rozhodná a cílená aktivita může narušit útočníkův postup. Scénář s přípravou je v těchto prostorách méně pravděpodobný, avšak v případě volnějšího režimu vstupu by bylo možné uplatnit obdobné obranné principy jako v přednáškových místnostech, zejména vytvořením improvizovaných překážek a využitím dostupného vybavení.

Při útoku chladnou zbraní bez přípravy pak nabývá na významu snaha o udržení odstupu mezi útočníkem a obráncem, k čemuž lze efektivně využít předměty běžně přítomné v odborných učebnách jako jsou monitory, nábytek nebo předměty typické pro danou

laboratoř. Aktivní obrana více osob navíc výrazně zvyšuje pravděpodobnost úspěšného přerušení útoku.

Tabulka 11 Použití dostupných prostředků v odborných místnostech

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	židle, kabely, počítačová myš nebo klávesnice, monitor, technické vybavení laboratoří
Ochranné prostředky	židle, monitor, klávesnice
Dezorientační prostředky	monitor, klávesnice, fixy, houba na tabuli
Manipulační prostředky	volně stojící nábytek, kabely (svázání)

(zdroj: vlastní)

8.4 Administrativní místnosti

Administrativní místnosti představují prostory, které jsou využívány převážně zaměstnanci školy. Zahrnují například kanceláře, sekretariáty nebo kanceláře vedení. Vstup je zajištěn klasickým mechanickým zámekem a z vnější strany jsou dveře osazeny klikou, což při odemčeném stavu umožňuje volný vstup komukoli, pokud je někdo uvnitř. Další nevýhodou je přítomnost pouze jedné osoby až pár lidí, což snižuje možnosti kolektivní obrany.

Tyto prostory se mohou stát místem útoku stejně jako jakékoli jiné části budovy, a proto následující situace ukazují, jaké možnosti obrany zde mohou osoby zvažovat s ohledem na dostupné vybavení a prostorové podmínky.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce

Obrázek 40 Útok chladnou zbraní v administrativní místnosti

(zdroj: vlastní)

Modelová situace zachycuje útok chladnou zbraní v administrativní místnosti během běžného pracovního dne. V první části situace je znázorněna běžná pracovní činnost vyučující, která sedí u pracovního stolu čelem ke dveřím a věnuje se administrativní práci. Následně do místnosti nečekaně vstupuje útočník ozbrojený chladnou zbraní, který využívá nezajištěného vstupu.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce – varianta obrany 1

Obrázek 41 Prvotní reakce na napadení

(zdroj: vlastní)

Obrádkyně reaguje okamžitě a bez prodlení. Po vizuálním kontaktu s ozbrojeným pachatelem sahá po nejbližším dostupném předmětu, keramickém hrnku, a vrhá ho směrem k útočníkovi. Tento krok slouží primárně k narušení jeho pozornosti a zpomalení postupu, přičemž vytváří krátkodobé časové okno pro další obranné kroky.

Aby zpomalení pohybu útočníka dále podpořila, předsouvá mu do cesty kancelářskou židli, čímž vytváří alespoň základní překážku, která mu ztěžuje přímý přístup. V prostoru kanceláře není možné zvolit únik jako reálnou variantu, a proto přechází vyučující k aktivní sebeobraně.

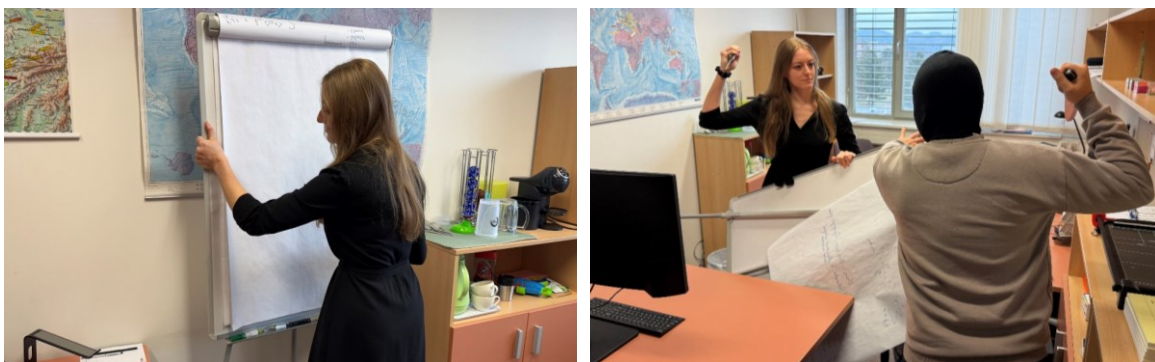

Obrázek 42 Aktivní obrana vyučujícího

(zdroj: vlastní)

V následující fázi se přesouvá směrem ke druhému pracovnímu stolu, kde má přístup k dalším potenciálním improvizovaným prostředkům. V první chvíli bere do ruky kovové nůžky, které mohou v případě bezprostředního ohrožení posloužit jako bodný obranný prostředek. Poté si před sebe přisouvá kancelářskou židli, kterou využívá jako improvizovanou bariéru. Tím si vytváří základní odstup mezi sebou a útočníkem a snaží se ho udržet v bezpečné vzdálenosti.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce – varianta obrany 2

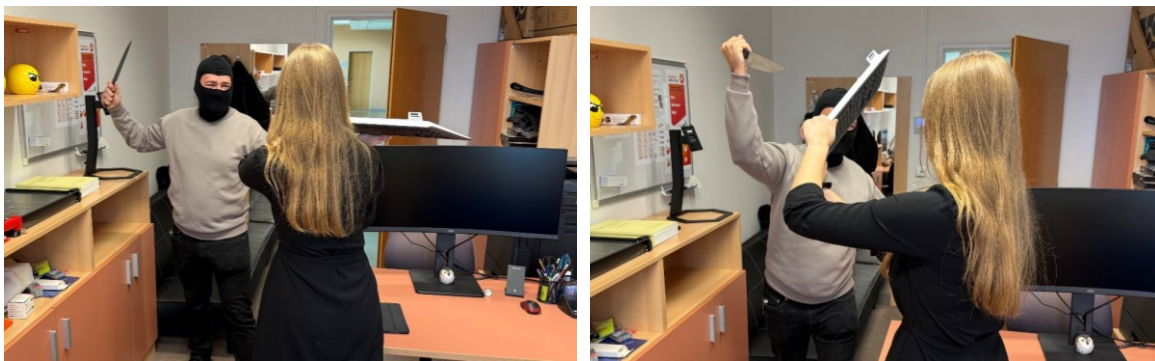
Obrázek 43 Tabule jako ochranný prostředek

(zdroj: vlastní)

V alternativním scénáři obrany se vyučující po vržení hrnku a krátkodobém zpomalení přesouvá k volně stojící tabuli umístěnou u boční stěny místnosti. Tabuli rychle uchopí a využívá ji jako improvizovaný ochranný prostředek. Díky své velikosti umožňuje částečné krytí těla a zároveň tvoří překážku mezi ní a útočníkem, což ztěžuje jeho další postup útoku.

Obránkyně se následně za pomoci tabule dostává do blízkosti útočníka. Ve volné ruce drží ostrý předmět, konkrétně nůžky, které je připravena použít k cílenému zásahu.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce – varianta obrany 3

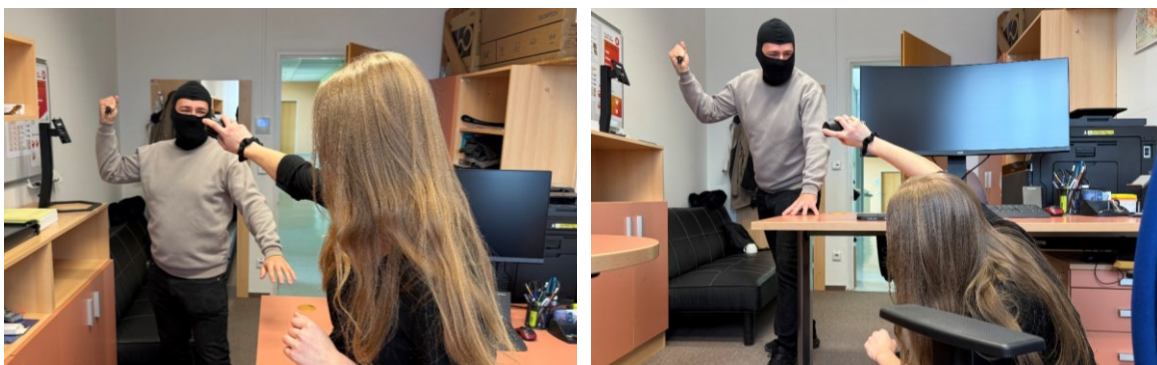
Obrázek 44 Obrana klávesnicí

(zdroj: vlastní)

Tato varianta obrany na obrázku 44 demonstruje využití počítačové klávesnice jako improvizovaného obranného i ochranného prostředku. Vyučující klávesnici pevně svírá oběma rukama a prudkým pohybem s ní zasahuje směrem k útočníkovi. Úder je veden přímo na ruku, ve které útočník drží nůž, s cílem narušit jeho úchop, způsobit bolest a případně zbraň vyrazit.

Současně může klávesnice částečně posloužit jako prostředek oddělující obránce od útočníka, tedy jako improvizovaný štít, který alespoň minimálně tlumí riziko přímého zásahu.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce – varianta obrany 4

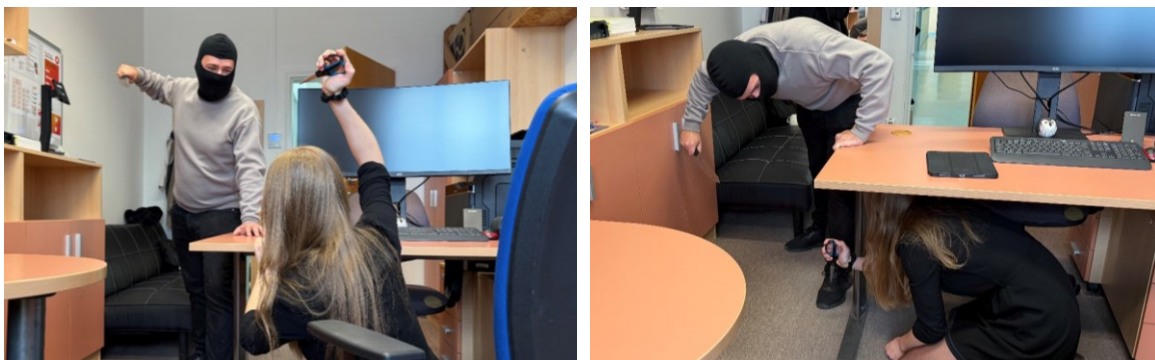

Obrázek 45 Obrana sprejem

(zdroj: vlastní)

Na obrázku 45 je znázorněna možnost obrany, při které vyučující využívá deodorant ve formě spreje jako improvizovaný dezorientační prostředek. V natažené ruce drží sprej a směřuje ho přímo na útočníka s chladnou zbraní. Cílem je zasáhnout oblast obličeje a tím narušit jeho postup útoku. Jak modelová situace ukazuje, někteří lidé mohou v obdobné situaci reagovat odlišně, například se ukrýt pod stůl a tím snížit svou viditelnost a dostupnost.

Proud aerosolu může způsobit podráždění očí nebo dýchacích cest, čímž dojde k dočasnému oslabení útočníka. Tento okamžik může obránkyni poskytnout krátký časový prostor k dalším krokům, například k úniku, aktivnímu protiútoku nebo zajištění další obranné pomůcky.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce – varianta obrany 5

Obrázek 46 Obrana nůžkami

(zdroj: vlastní)

V této situaci obránkyně reaguje ústupem pod pracovní stůl, čímž zmenšuje svou viditelnost a ztěžuje útočnickovi přímý zásah. Tento prostor zároveň poskytuje alespoň minimální překážku, která může zpomalit jeho postup. V natažené ruce drží nůžky, které představují ostrý prostředek vhodný pro obranu v bezprostřední blízkosti. V případě přiblížení útočníka by mohla zasáhnout například zespodu a cílit na jeho dolní končetiny. Tento typ reakce propojuje pasivní prvky, jako je úkryt, s připraveností k aktivnímu obrannému zásahu.

Ve variantách 4 a 5 lze pozorovat chování ve stresových situacích. V tomto případě se jedná o schování pod stůl.

Napadení chladnou nebo střelnou zbraní s přípravou obránce

Obrázek 47 Napadení v administrativní místnosti s přípravou

(zdroj: vlastní)

V této modelové situaci byla osoba přítomná v administrativní místnosti včas informována o hrozícím nebezpečí, a měla tak několik okamžiků na přípravu na fyzický útok. Volí místo za dveřmi, čímž snižuje pravděpodobnost, že bude útočníkem okamžitě zpozorována při vstupu do místnosti. Současně bere do ruky větší sklenici s uchem, kterou si připravuje jako

improvizovaný obranný prostředek. Volnou ruku drží před sebou, aby se chránila v případě, že útočník dveře prudce otevře.

Obrázek 48 Napadení v administrativní místnosti s přípravou – použití sklenice

(zdroj: vlastní)

Ve chvíli, kdy ozbrojený útočník vchází dovnitř, vyučující vyčkává na vhodný okamžik k reakci. Jakmile se pachatel přiblíží na krátkou vzdálenost, provádí rychlý výpad s předmětem drženým nad hlavou a pokouší se využít momentu překvapení k cílenému úderu do oblasti hlavy. Úder vedený nečekaně z boku může krátkodobě ochromit pachatele a vytvořit tak příležitost pro únik nebo další obranné kroky.

Obrázek 49 Napadení v administrativní místnosti s přípravou – použití nůžek

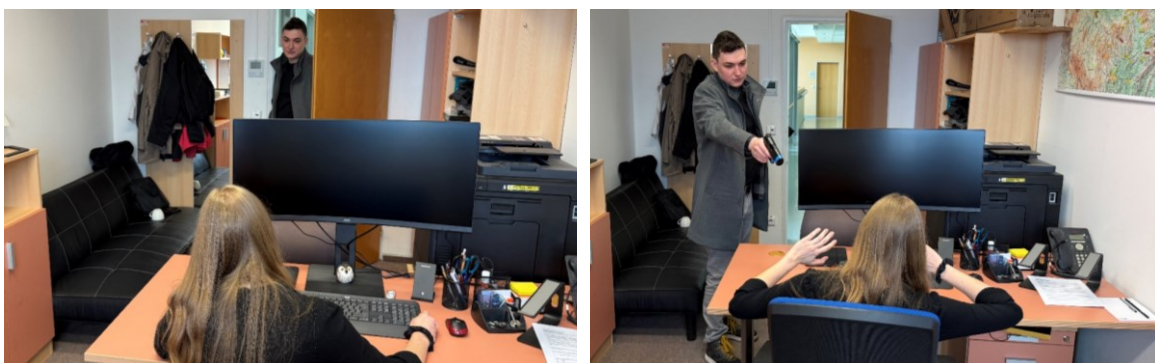
(zdroj: vlastní)

Další příklad situace ukazuje, že v případě bezprostředního ohrožení může být k obraně využit jakýkoli vhodný předmět nacházející se v místnosti. Na obrázku 49 vyučující reaguje na přibližujícího se útočníka tím, že sahá po nůžkách a drží je v obranné poloze připravená k zásahu. Vzhledem k malé vzdálenosti mezi osobami je prioritou rychlá a cílená reakce, která může zasáhnout místo na těle útočníka, v tomto případě míří na krk.

Nůžky jsou zde příkladem improvizovaného prostředku, který lze nahradit jakýmkoli jiným ostrým nebo tvrdým předmětem běžně se vyskytujícím v administrativním prostředí, například klávesnicí, propisovací tužkou nebo kovovým kancelářským předmětem.

Vzhledem k nemožnosti útěku a skutečnosti, že se vyučující nachází v místnosti sama, je nezbytné volit agresivnější formu obrany s cílem co nejrychleji a nejúčinněji útočníka neutralizovat.

Napadení střelnou zbraní bez přípravy obránce

Obrázek 50 Napadení střelnou zbraní v administrativní místnosti

(zdroj: vlastní)

Modelová situace zachycená na obrázku 50 ilustruje případ napadení střelnou zbraní v administrativní místnosti bez předchozí možnosti přípravy. Útočník náhle vstupuje do místnosti a směřuje zbraň přímo na vyučující, která v danou chvíli sedí u pracovního stolu a není schopna okamžitě reagovat. Útočníkovi nebrání žádná fyzická překážka v pohybu a moment překvapení mu poskytuje taktickou výhodu. V takových případech, kdy obránce není na útok připraven a protivník disponuje střelnou zbraní, jsou šance na účinnou obranu výrazně omezené.

Obrázek 51 Možnosti ústupné reakce

(zdroj: vlastní)

Obrázek 51 znázorňuje dvě odlišné varianty ústupné reakce na náhlý útok. V první situaci obrádkyně ustupuje od stolu a chrání si hlavu předloktím. Ve druhé se stahuje do nižší pozice a ukrývá se pod stůl.

V případě, že by byl k dispozici, byť jen minimální čas k uchopení vhodného prostředku, například těžšího předmětu ze stolu, bylo by možné aplikovat podobný princip jako při útoku chladnou zbraní. I improvizovaný úder může vyvolat moment dezorientace a poskytnout alespoň krátkodobý časový prostor k dalším krokům, například k úniku nebo další obraně.

Napadení střelnou zbraní – konfrontace

Obrázek 52 Použití klávesnice k odsunu zbraně

(zdroj: vlastní)

V modelové situaci znázorněné na prvních dvou snímcích obrázku 52 dochází k bezprostřednímu kontaktu útočníka se střelnou zbraní a obrádkyně v administrativní místnosti.

Útočník, vybavený krátkou střelnou zbraní, vstupuje do kabinetu a okamžitě přechází do dominantní pozice v těsné blízkosti pracovní plochy. Jeho postoj a řeč těla indikují výraznou agresivitu a tlak na obrádkyni, která sedí u stolu. Tento typ incidentu může být motivován například osobní nespokojeností studenta s průběhem studia, hodnocením nebo s předchozí interakcí s vyučující, přičemž frustrace přechází do fáze násilného jednání.

Obrádkyně zůstává v klidové pozici s rukama položenýma na stole, čímž může získat cenné vteřiny pro analýzu situace a přípravu na možnou obrannou reakci. Pro obranu využívá klávesnici umístěnou přímo před sebou a prudkým pohybem ji tlačí proti útočnickově paži se zbraní. Tento manévr má za cíl odklonit hlaveň mimo přímý směr míření.

Obrázek 53 Další postup obrany proti útočníkovi

(zdroj: vlastní)

V návaznosti na předchozí obranný manévř dochází k dalšímu rychlému sledu akcí, jejichž cílem je narušit útočnickovu schopnost pokračovat v útoku. Obránkyně okamžitě po odklonění hlavě sahá po monitoru a prudkým pohybem jej shazuje směrem k pachateli. Tím vytváří další rušivý moment, který může vést k jeho dezorientaci nebo ztrátě rovnováhy.

Bezprostředně po této akci obránkyně přechází do stoje a v ruce svírá ostrý předmět, konkrétně nůžky, které byly v daný moment dostupné na pracovním stole. Nůžky využívá jako improvizovaný obranný prostředek a je připravena jej použít k přímému zásahu proti útočníkovi. Pachatel se po předchozím zásahu monitorem nachází v předklonu, což vytváří krátké časové okno, ve kterém má obránkyně výhodu jak prostorovou, tak i taktickou. Využívá tohoto momentu k iniciativnímu protiútoku, přičemž cílí do oblasti krku, tedy na část těla, která je v danou chvíli nejzranitelnější.

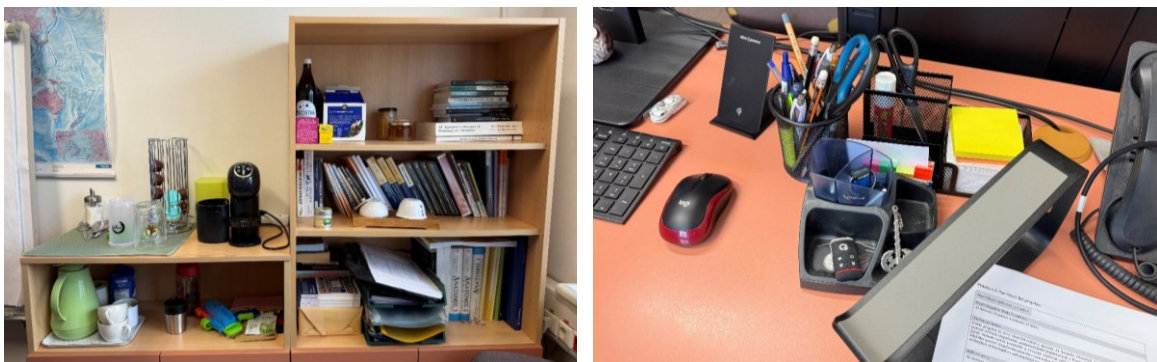
8.4.1 Shrnutí – administrativní místnosti

Administrativní místnosti představují specifické prostory školních budov, které slouží zaměstnancům. Z hlediska bezpečnosti jde však o místa se stejným rizikem možného útoku jako jiné části budovy. Provedené modelové situace ukazují širokou škálu možností reakce na útok chladnou nebo střelnou zbraní. Uživatelé administrativních prostor mohou podle okolností zvolit přímý protiútok nebo ústupnou reakci. Ne každý je totiž ochoten vstoupit do přímého střetu, a proto bývá častou volbou ústup, částečné ukrytí nebo případná improvizovaná obrana z kryté pozice.

Při napadení chladnou zbraní byly využity běžné předměty jako keramický hrnek, kancelářská židle nebo tabule, které sloužily k zpomalení útočníka nebo vytvoření bariéry. V těsné blízkosti se jako účinné ukázaly nůžky umožňující cílený zásah, případně deodorant, jehož aerosol může dočasně narušit zrakové nebo dýchací funkce pachatele.

V případě střelné zbraně hraje klíčovou roli rychlé rozhodování a improvizace. Klávesnice nebo monitor lze použít k odklonu hlavně nebo narušení rovnováhy útočníka, čímž se otevírá prostor pro únik nebo další obranu.

Důležitým aspektem je také příprava. Pokud má osoba přítomná v místnosti několik vteřin předem k dispozici, může volit výhodnější postavení a připravit si předmět, který lze využít pro obranu. Platí to jak pro útok chladnou, tak i střelnou zbraní. Úspěšnost obrany je do značné míry závislá na rozhodnosti, rychlém vyhodnocení situace a efektivním využití dostupných prostředků.

Obrázek 54 Obranné předměty dostupné v administrativních místnostech

(zdroj: vlastní)

Je rovněž třeba zmínit, že v administrativních místnostech se mohou nacházet i další potenciálně využitelné předměty, které sice nebyly zachyceny v modelových situacích, ale lze je snadno identifikovat při pohledu na přiložené obrázky 54. Příkladem může být kuchyňské nádobí, elektrické spotřebiče, kancelářské potřeby, těžké knihy anebo osobní předměty zaměstnanců.

Tabulka 12 Použití dostupných prostředků v administrativních místnostech

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	elektrické spotřebiče, kancelářské potřeby, knihy, klávesnice, monitor
Ochranné prostředky	kancelářská židle, tabule, klávesnice, monitor
Dezorientační prostředky	kuchyňské nádobí, deodorant ve spreji, káva nebo jiná tekutina
Manipulační prostředky	volně stojící nábytek, kabely (svázání)

(zdroj: vlastní)

8.5 Chodby a schodiště

Chodby a schodiště představují propojující komunikační prostory sloužící k pohybu osob mezi jednotlivými částmi budovy. Chodby bývají zároveň využívány také jako místo k odpočinku. Jsou zpravidla otevřené, snadno přístupné a většinou bez omezení vstupu či kontroly pohybu. V případě útoku zde nelze počítat s možností uzavření nebo zajištění prostoru, což výrazně snižuje možnosti jakékoli obrany. Výhodou těchto prostor je přítomnost většího počtu osob, které si v případě útoku mohou vzájemně pomáhat. Následující modelové situace ukazují, jak lze i v těchto podmínkách využít dostupné prostředky k improvizované obraně.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránců

Obrázek 55 Útočník na chodbě

(zdroj: vlastní)

Modelová situace zaznamenaná na obrázku 55 představuje náhlý útok pachatele s chladnou zbraní v otevřeném prostoru školní chodby, kde se nachází několik osob zabývajících se běžnou činností mezi vyučovacími hodinami. Útočník přichází po chodbě se zbraní v ruce a bez jakéhokoli varování přechází do útoku proti nejbližší skupině přítomných osob. Vzhledem k absenci předchozího varování dochází k momentu překvapení a zpožděné reakci ze strany ohrožených. V prvních okamžicích útoku převládá pasivní forma obrany, zejména krytí těla rukama a instinktivní úkroky od směru hrozby.

Obrázek 56 Napadení studentů na chodbě

(zdroj: vlastní)

Následně ale dochází k uplatnění jednoduchých obranných strategií, jak ukazuje obrázek 56, které vycházejí z improvizace a využití běžně dostupných předmětů v prostoru. Přítomné osoby reagují intuitivně a to tak, že sahají po předmětech jako je tablet, dekorace na stole nebo samotný stůl s cílem vytvořit alespoň částečnou bariéru mezi nimi a útočníkem. Tyto předměty plní především ochrannou funkci, případně mohou sloužit k rozptýlení útočníka a narušení jeho postupu.

Situace ukazuje důležitost schopnosti rychlé reakce a základní spolupráce mezi ohroženými osobami. Zároveň upozorňuje na limity obrany v otevřeném a málo členitém prostoru, kde chybí prvky umožňující krytí nebo únik.

Napadení chladnou zbraní s přípravou obránců – příklad 1

Obrázek 57 Obrana proti útočníkovi na chodbě

(zdroj: vlastní)

Na obrázku 57 je zachycena situace, kdy skupina osob na školní chodbě byla předem informována o přítomnosti útočníka s chladnou zbraní. Díky této skutečnosti mohly zúčastněné osoby realizovat základní obranná opatření ještě před přímým kontaktem

s pachatelem. Jeden z obránců se nachází v kryté pozici za rohem chodby, odkud může reagovat ve vhodném okamžiku a využít momentu překvapení. Druhá osoba postupuje proti útočníkovi a současně využívá židli jako improvizovaný ochranný prostředek, který slouží k ochraně těla a případnému odklonu útočné trajektorie.

Obrázek 58 Zajištění útočníka židlí

(zdroj: vlastní)

Další postup na obrázku 58 ilustruje dvě různé techniky fyzického zajištění útočníka za použití židle. V prvním případě dochází k zatlačení pachatele ke stěně, čímž výrazně omezuje jeho schopnost pohybu a snižuje možnosti dalšího jednání.

Ve druhé variantě je uplatněn cílený tlak nohou židle do oblasti krku útočníka. Tento zásah vytváří nejen fyzickou bariéru, ale zároveň vyvolává bolestivý podnět, který může vést ke snížení útočnickovy agresivity nebo k dočasnému přerušení jeho jednání. Zároveň je na snímku patrné, že z opačné strany přistupuje další obránce s druhou židlí, kterou se chystá použít k úderu. Tato koordinovaná akce posiluje efektivitu obrany a zvyšuje šanci na celkové zneškodnění pachatele.

Napadení chladnou zbraní s přípravou obránce – příklad 2

Obrázek 59 Obrana hasícím přístrojem

(zdroj: vlastní)

Druhý příklad znázorňuje obrannou reakci, kdy obránkyně využívá výhodného postavení za rohem chodby a čeká na vhodný okamžik k útoku. V ruce drží hasicí přístroj, který v tomto scénáři slouží jako improvizovaný obranný prostředek.

Jakmile se útočník přiblíží na vzdálenost umožňující fyzický zásah, obránkyně vystupuje z úkrytu a provádí rychlý a razantní úder hasicím přístrojem do oblasti hlavy útočníka. Díky hmotnosti a tvrdému povrchu zařízení má tento zásah vysoký potenciál způsobit útočníkovi bolest, ztrátu orientace nebo ochromení.

Obrázek 60 Použití proudu hasiva proti útočníkovi

(zdroj: vlastní)

Na obrázku 60 je zachycena alternativní varianta obranné reakce za využití obsahu hasicího přístroje, která nesměřuje k přímému fyzickému kontaktu s útočníkem, ale k jeho dezorientaci a zpomalení. Obránkyně stojí za rohem a míří proud odjištěného hasicího přístroje směrem k obličeji útočníka. Tento způsob využití má za cíl krátkodobě narušit zrakovou a respirační schopnost protivníka, čímž se snižuje jeho schopnost efektivně pokračovat v útoku.

Výhodou tohoto postupu je, že není nutné navazovat bezprostřední kontakt, což minimalizuje riziko zranění obránce. Proud hasicí látky zároveň vytváří optickou bariéru, která může přispět k získání prostoru pro další reakci. Například únik, přechod na jiný typ obrany nebo zajištění útočníka jinými dostupnými prostředky.

Napadení střelnou zbraní

Napadení střelnou zbraní v prostoru chodeb představuje vysoce rizikovou situaci, zejména z důvodu otevřeného charakteru prostředí, absence fyzických překážek a omezených možností úkrytu. V případě, že k útoku dojde náhle a bez jakékoli předchozí výstrahy, jsou možnosti obrany výrazně omezené. Jednou z mála dostupných strategií je rychlý únik do

nejbližší otevřené místnosti, kde lze zaujmout krytou pozici a případně uchopit improvizovaný prostředek k obraně tak, jako je zobrazeno například v modelové situaci v seminární místnosti. Pokud však není taková možnost k dispozici, musí se počítat s tím, že obrana bude minimální a pravděpodobnost zranění či ztráty života je vysoká.

Naopak pokud je přítomná osoba o hrozbě předem informována, je možné zvolit strategii podobnou jako v případě útoku chladnou zbraní s přípravou. Efektivní může být například ukrytí za rohem nebo jiným členitým prvkem v prostoru, zajištění improvizovaného obranného prostředku a vyčkání na vhodný okamžik k dezorientaci nebo přímému zásahu útočníka. Klíčovým faktorem zůstává moment překvapení, rychlost reakce a rozhodnost při provedení obranného zásahu, který může ovlivnit další průběh incidentu.

8.5.1 Shrnutí – chodby a schodiště

Chodby a schodiště představují otevřené a snadno přístupné komunikační prostory, ve kterých se běžně pohybuje větší množství osob. Jejich specifikem je absence prvků umožňujících úkryt nebo fyzické uzavření prostoru, což výrazně omezuje možnosti obrany. Přesto i v těchto podmínkách lze uplatnit improvizované obranné strategie, jak ukazují modelové situace této kapitoly.

V případě náhlého napadení chladnou zbraní převažuje v počáteční fázi instinktivní reakce, jako je úkrok, krytí rukama nebo hledání úkrytu. Po uvědomění si hrozby dochází u některých osob k aktivní obraně za pomoci dostupných předmětů, jako jsou židle, stoly nebo dekorace, které slouží k vytvoření bariéry či zpomalení útočníka. Přestože jde o improvizované a nekoordinované reakce, mohou významně přispět ke snížení dopadů útoku.

Pokud je přítomným osobám hrozba známa předem, je možné zaujmout výhodnější pozici, připravit improvizovaný prostředek a plánovat koordinovaný zásah. Jako efektivní se ukázalo použití židlí, které mohou sloužit jak k přímé ochraně, tak k fyzickému zajištění útočníka. Například jeho přitlačením ke stěně nebo vytvořením bolestivého tlaku na citlivá místa. Vysokou účinnost měla také taktika s hasicím přístrojem, využitým buď k fyzickému úderu, nebo k dezorientaci pachatele proudem hasiva.

Napadení střelnou zbraní v těchto prostorách představuje mimořádně kritickou situaci. V případě, že nedojde k včasnému varování, bývají možnosti efektivní obrany minimální. Jedinou šancí je často rychlý únik do otevřené místnosti. Pokud je však o útoku informováno předem, lze aplikovat obdobnou taktiku jako při přípravě proti chladné zbraní. a to skrýt se

(pokud není možný útěk), vyčkat na vhodný okamžik a využít dostupný prostředek k přímému nebo dezorientačnímu zásahu.

Tabulka 13 Použití dostupných prostředků na chodbách a schodištích

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	židle, hasicí přístroj, menší květináče
Ochranné prostředky	židle, tabule a nástěnky
Dezorientační prostředky	hasicí přístroj, menší květináče
Manipulační prostředky	volně stojící nábytek

(zdroj: vlastní)

8.6 Toalety

Sociální zařízení tvoří uzavřené prostory menšího rozsahu, které jsou běžně volně přístupné a obvykle vybavené pouze základním zabezpečovacím prvkem, jako je například jednoduchý zámek na dveřích kabinek. Vzhledem k omezené velikosti a nízké míře vybavení jsou možnosti improvizované obrany omezené, avšak nikoli zcela vyloučené. I zde mohou dostupné předměty sehrát roli při odvracení útoku nebo zpomalení jeho průběhu. Kapitola prostřednictvím modelových situací ukazuje možné způsoby obranné reakce v těchto specifických podmínkách.

Napadení chladnou zbraní bez přípravy obránce

Obrázek 61 Útočník na toaletách

(zdroj: vlastní)

Na obrázku 61 je zachycena modelová situace napadení v prostorách toalet, přičemž obránkyně se nachází v uzavřené kabině. Obránkyně v tomto případě neprovádí žádnou

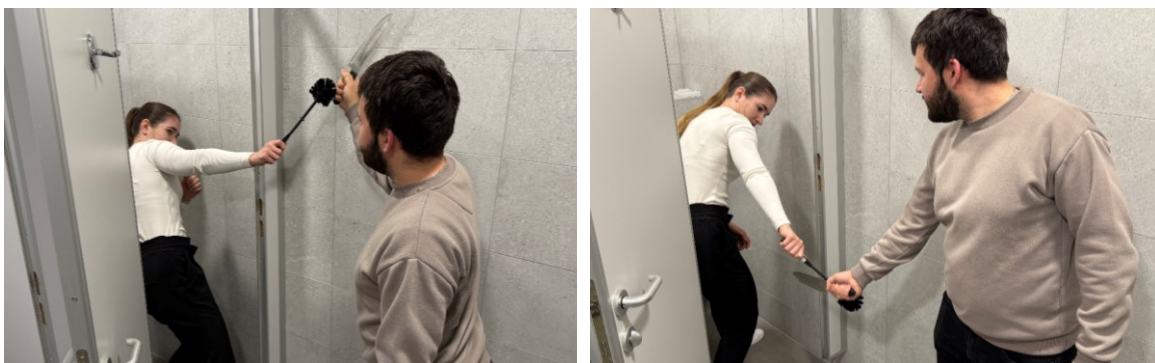
přípravu na obranu, ale ve chvíli, kdy slyší podezřelý pohyb a hluk z chodby, reaguje instinktivně a přikládá ruce na kliku vnitřní strany dveří, aby je alespoň částečně zadržela. Tato reakce je adekvátní vzhledem k tomu, že dveře nejsou konstruovány pro odolnost vůči násilnému vniknutí. Vzápětí se ke kabince přibližuje pachatel ozbrojený chladnou zbraní a následně se mu díky vyvinuté síle podaří dveře násilím otevřít.

Obrázek 62 Obrana záchodovým prkénkem

(zdroj: vlastní)

Následující obrázek 62 zachycuje moment přímé konfrontace, která nastává bezprostředně po násilném vniknutí útočníka do uzavřené kabinky. Obrádkyně v této situaci využívá záchodové prkénko jako improvizovaný ochranný prostředek a drží ho před sebou. Tato pozice umožňuje částečné krytí těla a zároveň slouží k odklonu vedeného útoku chladnou zbraní. Plní tak funkci improvizovaného štítu, který může absorbovat část energie úderu a snížit riziko vážného zranění. Je však nutné podotknout, že uvolnění tohoto předmětu může být v praxi obtížné, přesto byl pro účely modelové situace zvolen jako možná varianta obrany.

Obrázek 63 Obrana záchodovou štětkou

(zdroj: vlastní)

Na uvedeném obrázku 63 je znázorněn alternativní způsob improvizované obrany v uzavřeném prostoru toaletní kabinky. Obránkyně v tomto případě sahá po toaletní štětce, která je jedním z mála dostupných předmětů v daném prostředí. Štětku drží v ruce a cíleně s ní míří na útočnickovu paži, ve které drží nůž.

Tento postup směřuje k přímému narušení úchopu zbraně, způsobení bolestivého podnětu a potenciálnímu vyvolání reflexivní reakce, jako je upuštění zbraně. Výhodou použitého předmětu je zejména jeho konstrukce. Toaletní štětky bývají často vybaveny kovovou rukojetí, což při dostatečně razantním zásahu zvyšuje pravděpodobnost vyvolání bolestivé odezvy a tím i dočasného narušení útočnickovy schopnosti pokračovat v útoku.

Napadení střelnou nebo chladnou zbraní s přípravou obránce

Obrázek 64 Studentka brání se proti útočnickovi se střelnou zbraní

(zdroj: vlastní)

Modelová situace na obrázku 64 znázorňuje scénář, v němž studentka reaguje na známou hrozbu ozbrojeného útočníka, případně se před ním snaží ukrýt a vstupuje do prostoru sociálního zařízení. Útočník ji bezprostředně následuje a vchází dovnitř s namířenou střelnou zbraní. Vzhledem k rychle blížícímu se útočnickovi musí obránkyně improvizovat a jednat s maximální rozhodností.

Studentka okamžitě sahá po dostupném předmětu, konkrétně po kovovém odpadkovém koši, který drží před sebou v obranné pozici, připravená jej použít k odvrácení hrozby. Jakmile se útočník přiblíží na vzdálenost umožňující fyzický zásah, obránkyně se pokouší zablokovat zbraň a odklonit ji mimo přímou trajektorii míření. Tímto manévrem snižuje pravděpodobnost přesného výstřelu a současně vytváří krátký časový prostor pro únik.

Obrázek 65 Únik studentky z toalet

(zdroj: vlastní)

Ve finální fázi situace se studentce daří opustit místnost a vzdálit se z dosahu útočníka, zatímco ten ztrácí kontrolu nad situací. Modelová situace ukazuje význam rychlé reakce, orientace v prostoru a schopnosti improvizovaně využít i běžné předměty k odvrácení přímého ohrožení střelnou zbraní ve velmi omezených podmínkách. Stejně lze postupovat i při napadení chladnou zbraní.

8.6.1 Shrnutí – toalety

Kapitola věnovaná sociálním zařízením jakožto specifickému prostředí pro případ improvizované obrany poukazuje na omezené, avšak nezanedbatelné možnosti reakce na možný útok. Tyto prostory bývají menší a vybavené jen minimem předmětů, které lze v těchto situacích k obraně využít. Přesto analýza modelových situací ukazuje, že i zde je možné účinně reagovat, zejména díky využití instinktivního jednání a improvizovaných prostředků dostupných v místě.

Modelové situace ukazují různé reakce na napadení chladnou i střelnou zbraní. V případě útoku chladnou zbraní dochází k prvotní obranné reakci, a to držení dveří kabinky. Po násilném vniknutí do prostoru se uplatňují dostupné prostředky k aktivní improvizované obraně jako záchodové prkénko, které lze použít jako improvizovaný štít, nebo toaletní štětka, jejíž kovová rukojeť může způsobit bolestivý zásah a tím narušit útočnickovu akci. Pokud jsou dveře kabinky otevíratelné směrem ven, může k dezorientaci pachatele přispět také jejich prudké otevření, které překvapí jeho jednání a naruší zamýšlený postup.

V případě střelné zbraně jsou možnosti výrazně omezené, avšak včasná reakce a improvizované jednání, například využití kovového odpadkového koše k blokaci zbraně

nebo k vychýlení trajektorie střelby, může přispět ke snížení rizika zasažení a vytvořit podmínky pro únik.

Tabulka 14 Použití dostupných prostředků na sociálních zařízeních

Kategorie	Příklady prostředků v místnosti
Obranné prostředky	toaletní štětka, odpadkový koš
Ochranné prostředky	záchodové prkénko
Dezorientační prostředky	náhlé otevření dveří
Manipulační prostředky	-

(zdroj: vlastní)

8.7 Doporučení pro efektivní obranu

Z analýzy modelových situací vyplývá několik klíčových doporučení, která mohou významně přispět ke zvýšení efektivity improvizované obrany v případě napadení násilným útočníkem. V takové situaci je zásadní jednat rychle, rozhodně a s maximálním nasazením. Klíčovou roli sehrává schopnost okamžitého vyhodnocení hrozby, výběru vhodného prostředku a jeho cíleného použití. Tato část shrnuje praktická doporučení, která mohou výrazně zvýšit šanci na přežití a úspěšné odvrácení útoku.

Obrázek 66 Doporučení pro efektivní obranu

(zdroj: vlastní)

Nebát se použít sílu naplno. V nebezpečné situaci je důležité jednat rozhodně a s maximálním fyzickým nasazením. Částečný, nejistý zásah směrem k útočníkovi nemusí mít požadovaný efekt. Doporučuje se zapojit celou tělesnou váhu a sílu těla, a to například při úderu židlí, při odtlačení stolu nebo zásahu těžkým předmětem.

Zasahovat do zranitelných míst. Při obraně je třeba mířit na části těla, které jsou náchylnější ke zranění či bolesti. Efektivní je například hlava, krk, hrudník nebo ruka držící zbraň. Zásah do těchto oblastí může snížit schopnost útočníka pokračovat v útoku.

Využívat běžné předměty co nejúčelněji. Využití improvizovaných prostředků nespočívá jen v jejich dostupnosti, ale v jejich správném použití. Židli lze otočit tak, aby její nohy směřovaly proti tělu útočníka, a tak nejen zvýšit odstup, ale i způsobit tlak a bolest. Hasicí přístroj lze použít nejen jako úderný nástroj, ale i k dezorientaci útočníka proudem hasiva. Klávesnice může sloužit k odklonění zbraně, jiné předměty zase k hození proti útočníkovi.

Využít moment překvapení. Útočník často nepočítá s aktivní reakcí. Nečekaný protiútok, vržený předmět, náhlý výpad ze skrytého místa nebo pohyb vedený mimo jeho zorné pole mohou výrazně ovlivnit průběh útoku. Rychlá, odhodlaná reakce může vytvořit prostor pro další obranný manévr nebo únik.

Spolupracovat s ostatními. Koordinovaná obrana několika osob výrazně zvyšuje účinek zásahu. Klíčovým prvkem je rozdělení rolí mezi jednotlivé obránce a cílené zaměření na konkrétní části těla útočníka. Jeden z obránců může uchopit paži, ve které útočník drží zbraň, a nasměrovat ji pryč od přítomných osob, například vzhůru ke stropu, aby se snížilo riziko zasažení. Druhý obránce může použít předmět k úderu a další zamezit útočníkovi v pohybu.

Důležitou roli hraje také směřování obrany z různých stran. Pokud je útočník napaden zepředu, ze strany i zezadu, jeho schopnost obrany se výrazně snižuje. V rámci koordinovaného postupu je vhodné vnímat tělo útočníka jako soubor cílových zón, mezi které lze rozdělit konkrétní úkoly obránců. Patří sem například ruka se zbraní, hlava a dolní končetiny. Rychlá a cílená spolupráce více osob tak vytváří vyšší pravděpodobnost úspěšného přerušení útoku nebo neutralizace útočníka.

Použít, co je po ruce, a to bez váhání. Každý dostupný předmět má potenciál, ať už je to deodorant, hrnek, odpadkový koš nebo dokonce i záchodová štětka. Všechny tyto předměty lze použít účelně, bez ohledu na jejich původní funkci. Podstatná je schopnost

využít předměty v daném prostoru co nejúčinněji, i kdyby mělo jít pouze o jejich vržení směrem k útočníkovi s cílem zpomalit jeho jednání.

Přijmout fakt, že násilí může být nezbytné. V situaci přímého ohrožení života nebo zdraví je nutné jednat rozhodně. Strach ze způsobení bolesti často vede k váhání, které snižuje šanci na přežití. Zásah proti útočníkovi je oprávněnou reakcí na situaci, kde nelze postupovat pasivně ani zdrženlivě, **cílem musí být vždy neutralizace útočníka.**

Z těchto doporučení vyplývá, že improvizovaná obrana není o dokonalosti, ale o okamžité reakci, využití prostoru, rozhodnosti a schopnosti převzít iniciativu i v prostředí s minimálními možnostmi. Cílem není porazit útočníka, ale přežít. A právě improvizace, vedená odhodláním a konkrétními kroky, může zásadně ovlivnit výsledek celé události.

8.8 Shrnutí manuálu

Zpracovaný manuál přináší přehled improvizovaných obranných prostředků a taktických postupů, která vycházejí z analýzy různých typů prostor a modelových scénářů útoků vedených chladnou a střelnou zbraní. Manuál se zaměřuje na praktické možnosti obrany proti násilnému útočníkovi ve školském prostředí s využitím vybavení, které se v daných místnostech reálně nachází.

Účinnost obrany spočívá především ve schopnosti rychle se zorientovat, rozhodně jednat a efektivně využít dostupné prostředky v závislosti na aktuální situaci. Modelové scénáře opakovaně ukázaly, že aktivní přístup jednotlivce či skupiny může výrazně ovlivnit průběh útoku a přispět k omezení jeho následků. Níže jsou uvedeny nejčastěji používané předměty a jejich konkrétní funkce v jednotlivých scénářích.

Židle je univerzální improvizovaný prostředek, který může být využit k obraně, ochraně i jako bariéra. Při správném držení, kdy její nohy směřují proti útočníkovi, umožňuje zvětšit odstup a zároveň zasáhnout jeho tělo úderem nebo tlakem, například do oblasti krku či hrudníku. Spodní obrázek 67 vlevo ukazuje, že správným natočením židle lze nejen udržet vzdálenost od útočníka, ale také částečně zablokovat směr trajektorie útoku. Židle s kolečky je méně vhodná pro přímý zásah, ale může být využita k vytlačení útočníka nebo jako dočasná bariéra. Hlavní výhodou židle je běžná přítomnost téměř ve všech prostorách školy.

Obrázek 67 Varianty použití židle

(zdroj: vlastní)

Stůl není vzhledem ke své hmotnosti a rozměrům vhodný pro vedení aktivních úderů, jeho význam v rámci improvizované obrany však spočívá v jiné funkci. Slouží především jako fyzická bariéra mezi obráncem a útočníkem. Může tak zpomalit postup útočníka a vytvořit časový prostor pro další obrannou reakci nebo únik.

Obrázek 68 Použití stolu jako fyzické bariéry

(zdroj: vlastní)

Odpadkový koš lze využít jako všestranný improvizovaný prostředek. Může sloužit k přímým úderům, vržení na útočníka nebo k jeho odtlačení. V případě, že má kovové hrany, se účinek zásahu výrazně zvyšuje, zejména při cíleném použití proti hlavě nebo například ruce, která drží zbraň. Pokud je koš objemnější, může sloužit jako bariéra.

Obrázek 69 Použití odpadkového koše k obraně

(zdroj: vlastní)

Hasicí přístroj představuje účinný improvizovaný prostředek s dvojitým využitím. Může být využit jako těžký předmět vhodný k úderu a současně je možné nasměrovat proud hasiva do oblasti obličeje, čímž dochází k narušení vidění a dýchání.

Obrázek 70 Použití hasicího přístroje k obraně

(zdroj: vlastní)

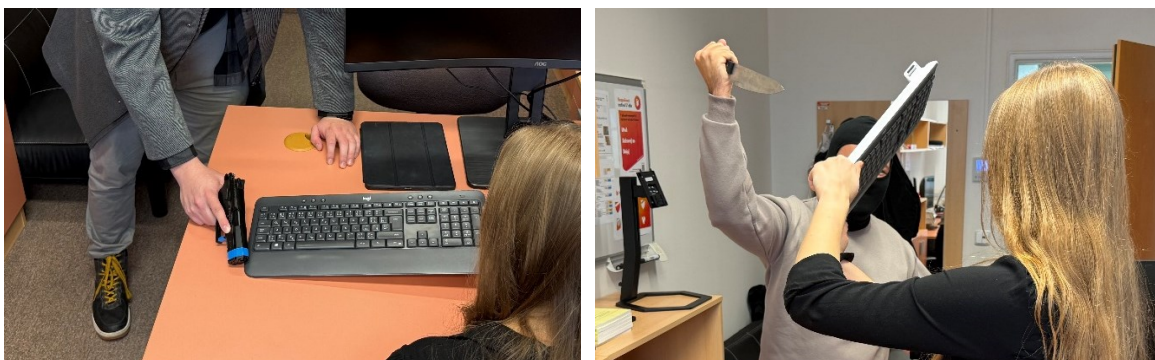
Monitor lze využít jako těžší prostředek, který je vhodný k vržení na útočníka nebo k vedení úderu na jeho tělo. Díky svým rozměrům může zároveň sloužit jako improvizovaný štít.

Obrázek 71 Použití monitoru k obraně

(zdroj: vlastní)

Klávesnice je snadno dostupný a dobře uchopitelný předmět, který lze využít několika způsoby. Může sloužit k odklonění směru útoku, k vedení úderu nebo jako improvizovaný štít při těsném kontaktu s útočníkem. Je však třeba zohlednit, že u drátové varianty mohou být možnosti použití omezené.

Obrázek 72 Použití klávesnice k obraně

(zdroj: vlastní)

Uvedené příklady v manuálu potvrzují, že i běžné vybavení všech prostor může plnit obrannou funkci, pokud je použito rozhodně, cíleně a s ohledem na prostorové podmínky. Improvizovaná obrana nespočívá ve složité technice, ale v okamžité reakci, schopnosti využít prostředky po ruce a převzít iniciativu v situaci ohrožení. Právě schopnost efektivně reagovat s využitím dostupných předmětů může významně ovlivnit průběh útoku a přispět k ochraně života a zdraví osob nacházejících se v ohroženém prostoru. Všechny doporučení pro efektivní obranu, které z manuálu vycházejí, jsou popsány v podkapitole 8.7.

ZÁVĚR

Diplomová práce se věnovala problematice využití improvizovaných prostředků ve vybraném školském objektu. Jejím cílem bylo vytvořit praktický manuál s možnými postupy obrany proti násilnému útočníkovi, a to za využití běžně dostupného vybavení. Práce se zaměřovala na situace, kdy všechny předchozí možnosti, jako je útěk a úkryt, selžou a poslední šanci na přežití představuje aktivní obrana.

Teoretická část vysvětlila základní terminologii a přehled legislativy. Definovány byly pojmy související s tématem, jako je bezpečnost, obrana, ochrana nebo kategorizace zbraní. Legislativa popsala základní právní rámec, který vymezuje, za jakých podmínek a jakým způsobem lze jednat v souladu se zákonem. Zmíněné jsou například podmínky jednání v nutné obraně a krajní nouzi, a to jak v rámci trestního zákoníku, tak i občanského zákoníku.

Navazující část byla věnována improvizovaným prostředkům a jejich použití. Poté se práce soustředila na charakteristiku měkkých cílů a metodiky zaměřené na jejich ochranu a zvyšování bezpečnostní připravenosti. Zvláštní důraz byl kladen na školy a doporučení týkající se vhodných bezpečnostních opatření. Závěr teoretické části pak mapuje případy ozbrojených útoků na školách, a to jak v České republice, tak v zahraničí.

Úvod praktické části popisuje vybraný školský objekt a jeho aktuální zabezpečení. Z toho vyplynulo, že budova školy postrádá účinná opatření, která by bránila neoprávněnému vstupu. Chybí zde například elektronická kontrola vstupu nebo turnikety, které mohou zpomalit či zcela zabránit vniku do budovy nepovolaným osobám. Tento fakt výrazně usnadňuje případnému útočníkovi, i když nemá žádný vztah ke škole, zahájení útoku. Je však třeba dodat, že ani tato opatření by nezabránila útoku pachatele zevnitř, jako například studenta nebo zaměstnance školy. Právě tato zjištění podtrhují význam práce, která se snaží identifikovat improvizované prostředky v prostoru školy, jež by bylo možné využít k obraně v případě násilného útoku.

Následně byla provedena kategorizace jednotlivých prostor zahrnující výukové prostory, administrativní místnosti, toalety a chodby s cílem identifikovat běžně dostupné předměty, které by bylo možné v případě ohrožení použít k obraně. Na základě těchto zjištění byl sestaven manuál, který shrnuje postupy obrany s využitím improvizovaných prostředků dostupných v jednotlivých prostorách školy. Postupy obrany jsou znázorněny prostřednictvím modelových situací doplněné fotodokumentací, která ukazuje varianty, jak

reagovat na útok útočníka vybaveného střelnou či chladnou zbraní a zohledňuje i to, zda měl obránce možnost se na útok připravit nebo jím byl překvapen.

Z manuálu vyplývá, že i ve školách existuje řada běžně dostupných předmětů, které lze v případě násilného útoku využít k obraně. Mezi nejčastější improvizované prostředky, které se v místnostech nachází, patří například židle, stoly, odpadkové koše nebo hasicí přístroje. Tyto předměty mohou sloužit nejen k aktivní obraně a ochraně, ale také k rozptýlení útočníka nebo k vytvoření bariéry, která může zpomalit jeho postup.

Po vytvoření manuálu byla sepsána doporučení pro efektivní obranu, která zdůrazňují nutnost rychlé a rozhodné reakce, co nejúčelnějšího využití dostupných prostředků a aktivní spolupráce s ostatními přítomnými. Spolupráce více osob a rozdělení rolí totiž zvyšuje šance na úspěšné odvrácení útoku, zajištění úniku a přivolání pomoci.

Tato práce přináší praktický přínos v podobě manuálu, který může sloužit jako podpora pro zvýšení bezpečnostní připravenosti škol i dalších institucí. Výsledky ukazují, že i běžně dostupné předměty lze v situacích násilného útoku efektivně využít k obraně a tím významně přispět k ochraně zdraví a života v případě násilného útoku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management I*. Zlín: VeRBUm, 2011. ISBN 978-80-87500-05-7.
- [2] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Online. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>. [cit. 2025-03-23]
- [3] KOPECKÁ, Kateřina. *Improvizované obranné prostředky pro osobní bezpečnost žen*. Vedoucí Kotková, Dora. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta aplikované informatiky, Ústav bezpečnostního inženýrství, 2023. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/54459>.
- [4] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management II*. 1. vyd. Zlín: VeRBUm, 2012. 386 s. ISBN 978-80-87500-19-4
- [5] KOVÁRNÍK, Libor a Miroslav ROUČ. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-030-7.
- [6] ŠAFAŘÍK, Martin. *Aktivní útočník v kontextu bezpečnostního systému*. Online. Diplomová práce. AMBIS vysoká škola, a.s. 2023. Dostupné z: <https://is.ambis.cz/th/lx6g2/>.
- [7] KORVAS, Pavel. *AMOK – útok aktivního střelce*. Online. Praha: Policie České republiky, Oddělení krizového řízení, 2019. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz/soubor/pcr-ozbrojeny-utocnik-2019-pdf.aspx>. [cit. 2025-05-23]
- [8] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Katalogový soubor typové činnosti STČ – 14/IZS: AMOK – útok aktivního střelce*. Online. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2013. Dostupné z: <https://storage.pozary.cz/article/5/b/5bf065624a7b7/stc-14-izs-amok.wups4p2ahm.pdf>. [cit. 2025-04-05].
- [9] APTIEN. *What is Physical Security*. Online. Aktualizováno 22. 01. 2025. Dostupné z: <https://aptien.com/kb/articles/what-is-physical-security>

- [10] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>. [cit. 2025-03-14].
- [11] ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. [cit. 2025-03-14].
- [12] ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád). Online. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>. [cit. 2025-03-14].
- [13] MAŠEK, Michal. *Improvizované postupy a zbraně v sebeobraně*. Vedoucí Maláník, Zdeněk. Zlín: Tomas Bata University in Zlín. Faculty of Applied Informatics, Ústav elektrotechniky a měření, 2008. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/6993>.
- [14] MALÁNÍK, Zdeněk. Profesní obrana 3: Improvizované zbraně. 7. přednáška pro studenty oboru BTSM 19.10.2021. 1. Zlín, 2021, 24 s.
- [15] JUŘÍKOVÁ, Lucie. *Zranitelná místa lidského těla z hlediska sebeobrany*. Vedoucí Maláník, Zdeněk. Zlín: Tomas Bata University in Zlín. Faculty of Applied Informatics, Ústav elektrotechniky a měření, 2007. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/3461>.
- [16] FAKULTA SPORTOVNÍCH STUDIÍ. *Technické prostředky sebeobrany*. Online. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/sebeobrana/technicke-prostredky>. [cit. 2025-04-18].
- [17] HRADECÝ, Martin. *Improvizované zbraně a jejich použití*. Online. Adaptive combat training. 2024. Dostupné z: <https://actraining.cz/improvizovane-zbrane-a-jejich-pouziti/>. [cit. 2025-04-18].
- [18] KALVACH, Zdeněk. *Základy ochrany měkkých cílů – metodika (1. verze)*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/terorismus-web-dokumenty-metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>. [cit. 2025-04-18].
- [19] KALVACH, Zdeněk a VANGELI, Benedikt. *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle, aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí*. Online. In: Ministerstvo vnitra České

- republiky. 2018. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>. [cit. 2025-04-20].
- [20] CENTRUM PROTI TERORISMU A HYBRIDNÍM HROZBÁM. *Bezpečnostní plán měkkého cíle, aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. 2019. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/bezpecnostni-plan-mekkeho-cile-nove-2-b2-samostatne-strany-pdf.aspx>. [cit. 2025-04-20].
- [21] SLADKÝ, Libor a BREČKA, Tibor A. *Manuál bezpečné školy: bezpečná škola a školské zařízení v kontextu ČSN 73 4400*. Karlovy Vary: Asociace bezpečná škola, 2022. ISBN 978-80-908515-1-1.
- [22] VYHŇÁK, Aleš. *Ochrana a zabezpečení měkkých cílů se zaměřením na školy*. Online. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. 2019. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ndp94/>.
- [23] ZVARA, Vladimír. *Ochrana měkkých cílů – základní škola*. Vedoucí Ficek, Martin. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta logistiky a krizového řízení, Ústav ochrany obyvatelstva, 2024. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/56417>.
- [24] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Minimální standard bezpečnosti v regionálním školství (metodické doporučení)*. Online. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. 2019. Dostupné z: <https://edu.gov.cz/wp-content/uploads/2025/01/Bezpecnost-na-skolach.pdf>. [cit. 2025-05-20].
- [25] KOTKOVÁ, Dora. *Bezpečnostní inženýrství: Měkké cíle*. 2. přednáška pro studenty oboru BTSM. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky. 2021.
- [26] PENC, Ondřej a BERÁNEK, Ladislav. *Utíkej, schovej se, bojuj!*. Online. Policie České republiky, 2017. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>. [cit. 2025-05-20].
- [27] JADRNÁ, Anna. *Pečlivá příprava, úkryt na záchodech a nejasný motiv. Policie uzavírá nejtragičtější střelbu v Česku*. Online. iROZHLAS. 2024. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/strelba-na-ff-uk-v-praze-policie-vysetrovani-pripad_2406200600_ako. [cit. 2025-05-20].

- [28] ČTK a ČT24. *Střelba na pražské filozofické fakultě má čtrnáct obětí, 25 lidí je zraněných.* Online. Česká televize. 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/sledujte-policejni-prezident-a-ministr-vnitra-ke-strelbe-na-karlove-univerzite-344375>. [cit. 2025-05-21].
- [29] ČT24. *Mladá žena zavraždila studenta – chránil spolužačku.* Online. Česká televize. 2014. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku-339416>. [cit. 2025-05-21].
- [30] ČTK. *Žena, která pobodala studenty a jednoho zabila, zaútočila před 2 roky v Havířově.* Online. Žďárský deník. 2014. Dostupné z: https://zdarsky.denik.cz/zpravy_region/zena-ve-zdarske-stredni-skole-pobodala-studenta-20141014.html. [cit. 2025-05-21].
- [31] NOVINKY.CZ. *Útočnice ze školy ve Žďáru napadla přede dvěma roky i vychovatelku v Havířově.* Online. 2014. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-utocnice-ze-skoly-ve-zdaru-napadla-prede-dvema-roky-i-vychovatelku-v-havirove-245405>. [cit. 2025-05-21].
- [32] VRLÁK, Marek a ZELENÝ, Petr. *Učitel v Praze zemřel po útoku mačetou. Podle ředitele školy žák zabíjel kvůli jediné známce.* Online. ČT24. 2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/ucitel-v-praze-zemrel-po-utoku-macetou-podle-reditele-skoly-zak-zabijel-kvuli-jedine-znamce-22217>. [cit. 2025-05-21].
- [33] ŠTRAUB, Jiří, ČTK, PROKEŠ, Jan, CIHLA, Radek a REDAKCE. *Student zabil v Praze učitele mačetou. Policie útočníka dopadla.* Online. Deník.cz. 2022. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/policie-maceta-utok-ucitel-praha-stredni-skola.html>. [cit. 2025-05-21].
- [34] ČT24. *Student v Rakovníku napadl učitelku a způsobil jí těžká zranění.* Online. Česká televize. 2012. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/student-v-rakovniku-napadl-ucitelku-a-zpusobil-ji-tezka-zraneni-289399>. [cit. 2025-05-21].
- [35] ELSNIC, Miroslav a ČTK. *Učitelka se na chvíli otočila. Student ji bodl do zad.* Online. Deník.cz. 2012. Dostupné z: <https://www.denik.cz/stredocesky-kraj/v-rakovniku-student-bodl-ucitelku-ma-vazne-zraneni-20121029.html>. [cit. 2025-05-21].

- [36] RADIO PRAGUE INTERNATIONAL. *Šestnáctiletý učeň ubodal svého učitele*. Online. Český rozhlas. 2004. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/sestnactilety-ucen-ubodal-sveho-ucitele-8083919>. [cit. 2025-05-21].
- [37] NÁDVORNÍKOVÁ, Iveta. *Vražda učitele: Vůbec první se odehrála před 18 lety na učilišti ve Svitavách*. Online. Svitavský deník. 2022. Dostupné z: <https://svitavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/prvni-vrazda-ucitele-se-odehrala-pred-18-lety-na-ucilisti-ve-svitavach-20220331.html>. [cit. 2024-03-24]
- [38] KOHOUT, Kuba. *Jak těžké je v určitých státech pořídit si zbraň?*. Online. Heyfomo. 2022. Dostupné z: <https://heyfomo.cz/jak-tezke-je-v-urcitych-statech-poridit-si-zbran>. [cit. 2025-03-24].
- [39] KÁBEL, Jiří. *Masakr, který odstartoval éru školních vrahů. To byla Columbine 1999*. Online. Seznam Zprávy, 2022. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/magazin-historie-masakr-ktery-odstartoval-eru-skolnich-vrahu-to-byla-columbine-1999-198882> [cit. 2025-03-24].
- [40] RAINSFORD, Sarah. *The school hostage massacre that exposed Putin's weakness*. Online. BBC news. 2024. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/c86ld5z2ll7o>. [cit. 2025-03-24].
- [41] TIKKANEN, Amy. *Virginia Tech shooting*. Online. Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Virginia-Tech-shooting>. [cit. 2025-03-24].
- [42] POCHOLOVÁ, Iveta, DRAŽANOVÁ, Adéla, PEŠEK, Petr a MÁNERT, Oldřich. *Masakr na americké škole: muž zabil 20 dětí, matku a další dospělé*. Online. iDNES.cz 2012. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/connecticut-na-zakladni-skole-v-usa-se-strilelo.A121214_180450_zahranicni_pps. [cit. 2025-03-24].
- [43] PEŠEK, Karel. *Útok aktivního střelce na polytechnické škole v Kerči*. Online. Security Outlines. 2018. Dostupné z: <https://www.securityoutlines.cz/utok-aktivniho-strelce-na-polytechnicke-skole-v-kerci/>. [cit. 2025-03-24].
- [44] LANGLOIS, Jill. *Attacks on Brazil's schools — often by former students — spur a search for solutions*. Online. NPR. 2023. Dostupné z: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2023/04/11/1168233536/a-rise-in-attacks-on-schools-has-left-brazil-reeling-and-searching-for-solutions>. [cit. 2025-03-24].

- [45] ZAHRAŇIČÍ a ČTK. *Na slovenské škole útočil bývalý student. Zemřel učitel, zranění jsou i děti.* Online. Aktuálně.cz 2020. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ve-skole-na-slovensku-utocil-neznamy-muz-pobodal-reditelku-a/r~fd03eb8eabc411ea9d74ac1f6b220ee8/>. [cit. 2025-03-24].
- [46] JACOBO, Julia a EL-BAWAB, Nadine. *Timeline: How the shooting at a Texas elementary school unfolded.* Online. ABC News. 2022. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/US/timeline-shooting-texas-elementary-school-unfolded/story?id=84966910>. [cit. 2025-03-24]
- [47] ČTK. *Žák sedmé třídy střelil ve škole v Bělehradě. Zemřelo osm dětí a člen ochranky.* Online. Deník.cz. 2023. Dostupné z: <https://www.denik.cz/staty-mimo-eu/strelba-ve-skole-belehrad.html>. [cit. 2025-03-24]
- [48] CHISHOLM, Johanna. *Police say 10 people killed in Sweden school campus shooting.* BBC News, 2025. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/c79d52gpd02o>. [cit. 2025-03-24].
- [49] Výroční zpráva o činnosti univerzity xy, 2023, místo xxx
- [50] EDU.CZ. *BĚHEM KRIZE: Postup při mimořádných událostech.* Online. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné z: <https://edu.gov.cz/provedeni-skoly/bezpecnost-na-skolach/behem-krize/>. [cit. 2025-05-20].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Improvizované prostředky	24
Obrázek 2 Citlivá místa v oblasti hlavy	25
Obrázek 3 Citlivá místa na těle	26
Obrázek 4 Kategorizace měkkých cílů	29
Obrázek 5 Časová osa incidentů	30
Obrázek 6 Příklad celkových hodnot modelové střední školy	33
Obrázek 7 Příklad postupu při incidentu odloženého zavazadla	34
Obrázek 8 PIR detektor a kamera	46
Obrázek 9 Bezkontaktní čtečka karet bez klávesnice a s klávesnicí	46
Obrázek 10 Hasící přístroj, tísňové tlačítko a nástěnný hydrant	47
Obrázek 11 Seminární místnost	51
Obrázek 12 Přednášková místnost	53
Obrázek 13 Odborná místnost	54
Obrázek 14 Administrativní prostory	56
Obrázek 15 Chodby a schodiště	57
Obrázek 16 Sociální zařízení	58
Obrázek 17 Kategorizace improvizovaných prostředků	61
Obrázek 18 Znázornění modelových situací	63
Obrázek 19 Nečekaný útok na studenty	64
Obrázek 20 Snaha studentů zamezit útoku	64
Obrázek 21 Reakce učitele na útok	65
Obrázek 22 Přitlačení židlí k tabuli a omezení pohybu	66
Obrázek 23 Kolektivní obrana proti útočníkovi	66
Obrázek 24 Útok střelnou zbraní v seminární místnosti	67
Obrázek 25 Odklonění hlavně zbraně a zapojení dalšího studenta	67
Obrázek 26 Omezení pohybu útočníka chycením nohou	68
Obrázek 27 Další možnosti eliminace útoku	68
Obrázek 28 Napadení s přípravou v seminární místnosti	69
Obrázek 29 Napadení chladnou zbraní v přednáškové místnosti	70
Obrázek 30 Držení židle	71
Obrázek 31 Připojení další osoby k eliminaci útočníka	72
Obrázek 32 Obrana jedince pomocí koše	72
Obrázek 33 Obrana hasícím přístrojem	73
Obrázek 34 Vytvoření fyzické překážky a následná obrana	74

Obrázek 35 Zapojení třech obránců proti útočníkovi	75
Obrázek 36 Možnost zásahu proti paži útočníka se zbraní	76
Obrázek 37 Náhlý útok v odborné učebně	78
Obrázek 38 Útočník v učebně	78
Obrázek 39 Odvedení pozornosti útočníka	79
Obrázek 40 Útok chladnou zbraní v administrativní místnosti	81
Obrázek 41 Prvotní reakce na napadení	82
Obrázek 42 Aktivní obrana vyučujícího	82
Obrázek 43 Tabule jako ochranný prostředek	83
Obrázek 44 Obrana klávesnicí	83
Obrázek 45 Obrana sprejem	84
Obrázek 46 Obrana nůžkami	85
Obrázek 47 Napadení v administrativní místnosti s přípravou	85
Obrázek 48 Napadení v administrativní místnosti s přípravou – použití sklenice	86
Obrázek 49 Napadení v administrativní místnosti s přípravou – použití nůžek	86
Obrázek 50 Napadení střelnou zbraní v administrativní místnosti	87
Obrázek 51 Možnosti ústupné reakce	87
Obrázek 52 Použití klávesnice k odsunu zbraně	88
Obrázek 53 Další postup obrany proti útočníkovi	89
Obrázek 54 Obranné předměty dostupné v administrativních místnostech	90
Obrázek 55 Útočník na chodbě	91
Obrázek 56 Napadení studentů na chodbě	92
Obrázek 57 Obrana proti útočníkovi na chodbě	92
Obrázek 58 Zajištění útočníka židlí	93
Obrázek 59 Obrana hasícím přístrojem	93
Obrázek 60 Použití proudu hasiva proti útočníkovi	94
Obrázek 61 Útočník na toaletách	96
Obrázek 62 Obrana záchodovým prkénkem	97
Obrázek 63 Obrana záchodovou štětkou	97
Obrázek 64 Studentka brání se proti útočníkovi se střelnou zbraní	98
Obrázek 65 Únik studentky z toalet	99
Obrázek 66 Doporučení pro efektivní obranu	100
Obrázek 67 Varianty použití židle	103
Obrázek 68 Použití stolu jako fyzické bariéry	103
Obrázek 69 Použití odpadkového koše k obraně	104

Obrázek 70 Použití hasícího přístroje k obraně	104
Obrázek 71 Použití monitoru k obraně	105
Obrázek 72 Použití klávesnice k obraně	105

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Ozbrojené útoky ve světě.....	41
Tabulka 2 Vybavení seminárních místností.....	51
Tabulka 3 Vybavení přednáškových místností.....	52
Tabulka 4 Vybavení odborných místností.....	54
Tabulka 5 Vybavení administrativních prostorů	55
Tabulka 6 Vybavení chodeb a schodišť	57
Tabulka 7 Vybavení sociálních zařízení	58
Tabulka 8 Přehled nejvyužívanějšího vybavení	59
Tabulka 9 Použití dostupných prostředků v seminárních místnostech.....	70
Tabulka 10 Použití dostupných prostředků v přednáškových místnostech	77
Tabulka 11 Použití dostupných prostředků v odborných místnostech	81
Tabulka 12 Použití dostupných prostředků v administrativních místnostech	90
Tabulka 13 Použití dostupných prostředků na chodbách a schodištích.....	96
Tabulka 14 Použití dostupných prostředků na sociálních zařízeních	100

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZS Integrovaný záchranný systém

ČR Česká republika

SBS Soukromá bezpečnostní služba

PIR Passive infrared

PIN Personal identification number